

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Година XXI

Нови Сад, октобар, 1972.

Број 10

САДРЖАЈ

Позив на Скупштину од 28. октобра
1972. год.

Извештај о раду Адвокатске коморе
Војводине за раздобље од 15. V
1971. год. до 28. X 1972. год.

Др Бранко Петрић

Војислав Кнежевић

Индивидуализација казне

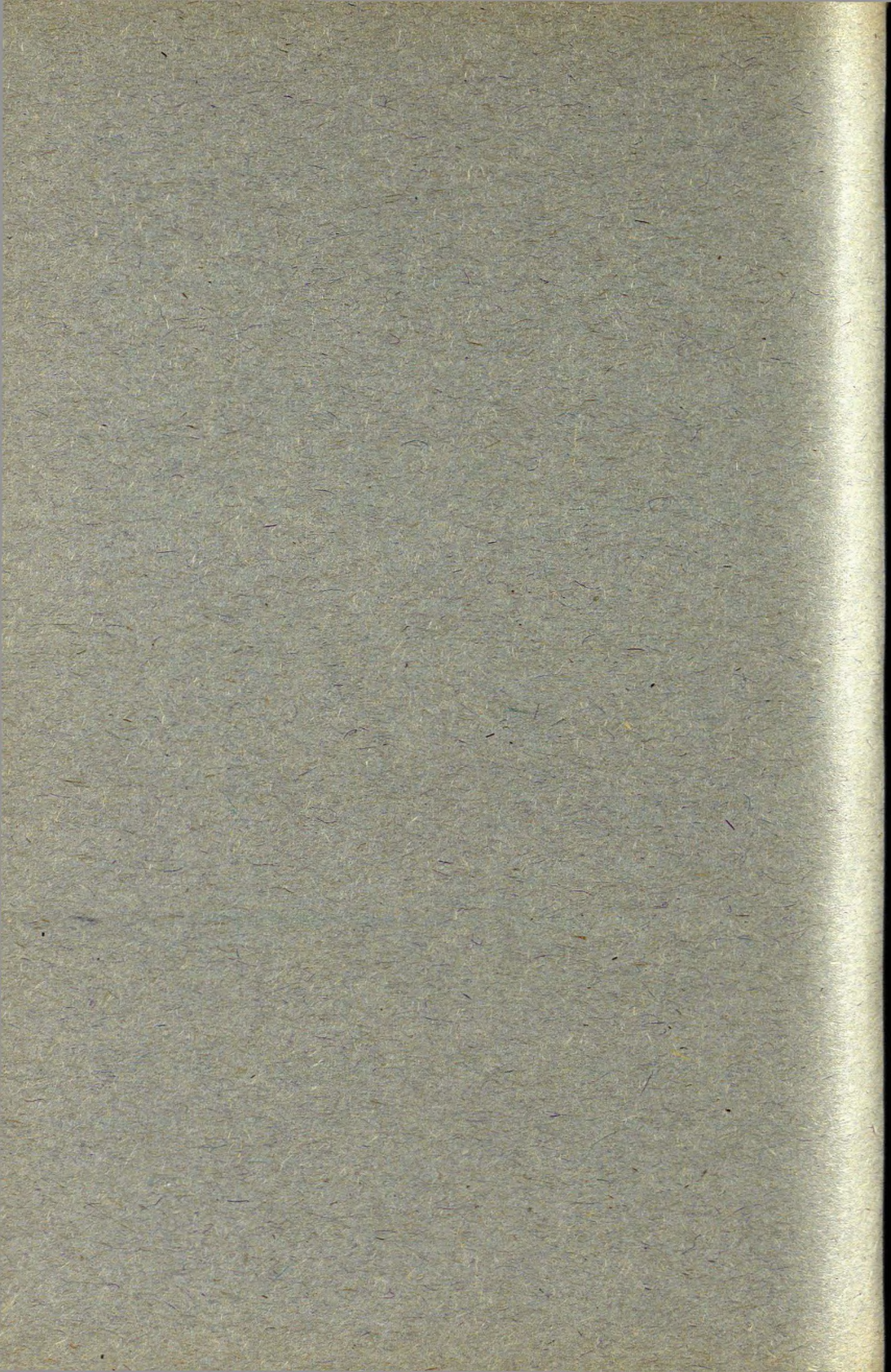
Одлука већа о приговору против
оптужнице (II део)

Прва седница Конференције адво-
ката

Из судске праксе

Биланс Адвокатске коморе Војво-
дине за 1971. годину

Службена саопштења

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Година XXI

Нови Сад, октобар, 1972.

Број 10

ПОЗИВ

На основу члана 49. Закона о адвокатури и служби правне помоћи и члана 89. став 3. Статута Адвокатске коморе Војводине, Управни одбор Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду с а з и в а

РЕДОВНУ ГОДИШЊУ СКУПШТИНУ

Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду, која ће се одржати у суботу 28. октобра 1972. године са почетком у 8,30 часова у Новом Саду у Великој сали Радничког дома у Улици Булевар Маршала Тита бр. 24, а са следећим

ДНЕВНИМ РЕДОМ

- 1) Отварање Скупштине и утврђивање броја присутних чланова,
- 2) Избор радног председништва,
- 3) Читање записника редовне годишње Скупштине од 15. V 1971. године, одржане у Сомбору,
- 4) Читање записника Ванредне скупштине од 24. VI 1972. године, одржане у Новом Саду,
- 5) Извештај Управног одбора о раду свих органа Коморе у 1971. години, који је објављен у броју 10 „Гласника“ за 1972. годину (известилац: Др Јожеф Варади, председник УО),
- 6) Завршни рачун Адвокатске коморе у САПВ за 1971. годину, који је објављен у броју 10/72. „Гласника“ (известилац: Иван Будишин, благајник УО),
- 7) Извештај Комисије за преглед финансијског пословања за 1971. годину (известилац: Др Јулије Кениг, председник Комисије за преглед финансијског пословања),

8) Предлог финансијског плана прихода и расхода Адвокатске коморе Војводине, који је објављен у броју 2/72. „Гласника“ (известилац: Иван Будишин, благајник УО),

9) Дискусија по извештајима,

10) Одлука о давању разрешнице досадашњим органима Коморе,

11) Избор председника, два заменика председника и 11 чланова Управног одбора, избор председника, два члана и 2 заменика Комисије за преглед финансијског пословања, избор дисциплинског тужиоца и 2 заменика, избор председника, заменика председника и 12 судија Дисциплинског суда, избор председника, заменика председника и 10 судија Вишег дисциплинског суда.

Право учешћа на Скупштини имају сви адвокати чланови Коморе и делегирани представници Одбора адвокатских приправника.

Ако се у заказано време не скупи довољан број чланова, Скупштина ће се одржати сходно члану 91. став 2. Статута Адвокатске коморе Војводине са почетком 1 час касније, без обзира на број присутних.

Управни одбор позива све адвокате чланове Коморе да узму учешћа у раду Скупштине и у избору органа Коморе за наредни период.

Обавештења техничке природе биће благовремено достављена Општинским организацијама адвоката.

Из седнице Управног одбора Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду одржане 2. септембра 1972. године.

Секретар
Управног одбора
Стеван Рончевић, с.р.

Председник
Управног одбора
Др Јожеф Варади, с.р.

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ
ЗА РАЗДОБЉЕ ОД 15. МАЈА 1971. ГОДИНЕ ДО 28. ОКТОБРА
1972. ГОДИНЕ

ОПШТИ ДЕО

Покрајински закон о адвокатури

Проглашењем Уставних амандмана XX—XXII у јуну 1971. године започет је процес реорганизације читавог система нашег правосуђа. У том склопу је, у извештајном периоду, извршена и реорганизација адвокатури у земљи. Уместо савезних прописа, уместо потпуног Закона о адвокатури из 1971. године и Општег закона о адвокатури и другој правној помоћи из 1970. године, донети су републички и покрајински прописи о адвокатури. Начело самоуправљања, које прожима цео наш друштвено-политички систем, спроводи се у тим новим прописима до својих логичних конзеквенца. Адвокатура се дефинише као „друштвена служба”, а не више као јавна служба, укида се Савет као друштвени орган, управљање коморским институцијама ставља се у дужност самоуправним органима адвоката. Мења се структура и обим законске регулативе: законом се регулишу основна питања живота и рада адвокатури, а све остало се препушта статутарном регулисању и постаје ствар самих адвоката.

После озбиљне припреме, после свестране дискусије о основним питањима закона, на седницама надлежних покрајинских већа одржаним у другој половини децембра 1971. године, прихваћен је, а у Службеном листу САП Војводине број 24 од 30. децембра 1971. године и објављен, наш Покрајински закон о адвокатури и служби правне помоћи. Закон је ступио на снагу осам дана после објављивања. Текст закона је одштампан у *Гласнику* Коморе од фебруара 1972. године.

Закон је грађен на начелима, која су, после веома дуге и исцрпне дискусије, утврђена у Општем закону о адвокатури и другој правној помоћи од 31. марта 1970. године. Општи закон из 1970. године је био прихватио опште усвојена и проверена начела о адвокатском раду и адвокатским организацијама и дао је солидне оквире за концепт модерног адвокатског рада. Та начела су уграђена и у наш Покрајински закон.

У току припреме Закона, наша Комора је била у сталном контакту са надлежним покрајинским органима. Комора је, исто тако за цело време припреме Покрајинског закона, била у сталном контакту са осталим коморама и настојала је око тога да начела, која су све коморе једнодушно прихватиле и оцениле као битна за живот и рад адвокатури, буду потврђена и у нашем Покрајинском закону. У тим настојањима је наша Комора углавном и успела. Међутим, по неким питањима став Коморе није прихваћен, — тако на пример није прихваћен захтев Коморе да

се у циљу побољшања квалификационе структуре адвоката по-
оштре услови за упис у именик адвоката.

У Општем закону о адвокатури и другој правној помоћи
од 31. марта 1970. године било је предвиђено да ће Закон о
адвокатури из 1957. године важити само до краја 1971. године.
Рок који је тиме одређен за доношење Покрајинског закона
одржан је: крајем 1971. године имали смо Покрајински закон о
адвокатури.

Статут

У члану 59. Покрајинског закона о адвокатури предвиђено
је да Комора има у року од 6 месеци да изврши усаглашавања
својих општих аката са одредбама тог Закона. Поштујући овај
рок Комора је на својој Ванредној скупштини од 24. јуна 1972.
године прихватила нови Статут Коморе и нови Пословник о ра-
ду скупштине.

У изради ових наших општих аката учествовали су сви рад-
ни одбори. Поједине институције у новом Статуту биле су пред-
мет живе и исцрпне дискусије. Статут је грађен на основу до-
сашњег рада и досашњег искуства коморских институција,
али су у њему прихваћена и нека нова организациона решења:
прихваћен је нови концепт општинских организација адвоката,
и као нов орган Коморе конституисана је Конференција адвока-
та. Статут, донет у релативно кратком времену које нам је ста-
јало на располагању, има дакако, недостатака. Формулације
Статута нису оптималне, нису коначне, захтевају даља разма-
трања и даља усавршавања. Међутим, по оцени Управног од-
бора концепције, које су дошле до изражаја у Статуту, дају
солидну основу за даљи рад и развој адвокатуре у Војводини.

Нови Савез адвокатских комора

У извештајном периоду дошло је и до реорганизације наше
међукоморске организације, Савеза адвокатских комора Југо-
славије. Савез адвокатских комора је у Закону о адвокатури из
1957. године био предвиђен као обавезни орган адвокатуре у Ју-
гославији. Када је тај закон престао да важи, нестало је и закон-
ски основ за постојање Савеза као обавезне адвокатске орга-
низације.

У Општем закону о адвокатури из 1970. године предвиђена
је могућност удруживања адвокатских комора у добровољну
међукоморску организацију. У вези с тим све су се Коморе из-
јасниле за одржавање њихове међукоморске организације на
нивоу федерације. Наша Комора је о томе донела одлуку на
својој Редовној скупштини одржаној 6. јуна 1970. године.

У складу са новонасталом ситуацијом, а на основу одлука
свих Комора о одржавању њихове заједничке организације, од

чланова Председништва бившег Савеза адвокатских комора формиран је Иницијативни одбор са задатком да припреми оснивање нове савезне организације адвокатуре у Југославији. Формирана је и посебна комисија Иницијативног одбора, која је имала задатак да изради нацрт новог Статута Савеза. Комисија је успешно обавила задатак, израдила је нацрт новог Статута Савеза, а Иницијативни одбор је на својој седници од 22. априла 1972. године прихватио тај нацрт. Наша Комора је активно учествовала у овим припремним радовима око оснивања новог Савеза. У Статуту који је прихватио Иницијативни одбор, измењен је пре свега назив наше међукоморске организације. Нов назив гласи: „Савез републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије”. У Статуту Савеза је доследно спроведено начело потпуне равноправности појединих Комора: одлуке обавезују Коморе само ако су донете једногласно, одлуке донете већином гласова сматрају се препорукама.

Наша Комора дели мишљење осталих Комора да је одржавање адвокатске организације на савезном нивоу и да је од пресудног значаја за живот и рад адвокатуре у земљи, да на томе ништа не мења процес децентрализације и деетатизације, који карактерише ток и правац друштвено-политичких збивања у земљи. Следствено томе наша Комора жели и надаље да у границама својих могућности учествује у раду Савеза и потпомаже тај рад.

Прослава

Наша Комора је 8. и 9. октобра 1971. године прославила 50-годишњицу свог оснивања.

Првог дана одржана је свечана академија посвећена историјату наше Коморе. Другог дана, на радном делу Прославе, разматрана су нека основна питања адвокатуре и њен положај у новом самоуправном друштву.

Свечану академију су у присуству од преко 200 адвоката, око 100 чланова њихових породица и великог броја гостију поздравили представници наших највиших друштвено-политичких, правосудних и културних институција, представници адвокатских организација у земљи и делегати оних адвокатских организација из иностранства који су као наши гости присуствовали на Прослави.

Централни део свечане академије је био реферат Милорада Ботића, председника Одбора за организацију прославе, студиозни и документовани историјски осврт: „Педесетогодишњи развитак адвокатуре у Војводини — педесетогодишњица Адвокатске коморе у Новом Саду”.

У радном делу Прославе развила се дискусија по рефератима: др Стојана Михајловића, др Јожефа Варадија, Милана Миковића и мр Војислава Попадића, о проблемима адвокатуре у самоуправном друштву. Од иностраних гостију на Прослави

учествовали су делегати Адвокатске коморе у Кечкемету са којом наша Комора одржава традиционалне пријатељске везе, те делегати Адвокатских комора у Сегедину, Печују и Темишвару као представници Комора чији је правни следник у извесном делу Комора у Новом Саду. За време Прославе одржан је Пленум Савеза адвокатских комора. На том Пленуму, одржаном у нашим коморским просторијама, донете су значајне одлуке у циљу установљења ставова у поступку доношења републичких и покрајинских прописа о адвокатури.

Прослава је у знатној мери допринела учвршћењу међукоморских веза у земљи као и учвршћењу пријатељских колегијалних веза са оним коморама у иностранству чији су делегати присуствовали на нашој Прослави.

Управни одбор сматра да је Прослава била уједно и значајна манифестација стремљења војвођанских адвоката да заузму одговарајуће место у нашем друштву.

Одликовања адвоката

Комора је са великим задовољством примила одликовања адвоката. Указом Председника Републике одликовани су адвокати чланови наше Коморе за нарочите заслуге на пољу јавне делатности: Милорад Ботић, орденом рада са црвеном заставом, др Никола Николић, др Никола Перваз, Михајло Рамач, Бранко Перић, Стеван Молдован, Славко Мишић, др Јулије Кениг, Олга Царић, Станимир Милић и Грабовачки Милош, орденом рада са златним венцем.

Адвокати у Новом Саду заузимају по свом бројном стању, због чињенице да су у седишту Коморе и да носе главни терет у раду коморских институција, посебно место у адвокатури Војводине. Они су високо признање за њихов адвокатски и друштвени рад у пуној мери заслужили. У вези са одликовањем адвоката напомињемо још и то да је у току припрема за Прославу формирана посебна комисија за одликовање са задатком да припрема предлоге за одликовање већег броја адвоката и ван Новог Сада. Комисија је извршила тај задатак, поднела је предлог. Поступак по тим предлозима је још у току.

МЕЂУНАРОДНЕ ВЕЗЕ

На V светској конференцији правника под називом „Светски мир путем права“, која се одржала у Београду од 21. до 25. јула 1971. године, учествовали су и представници наше Коморе.

Међународна унија адвоката одржала је свој 24. Конгрес у Паризу од 26. до 30. јула 1971. године, на коме је учествовало око хиљаду адвоката из 49 држава света. У запаженој југословенској делегацији били су и чланови наше Коморе.

Међународна унија адвоката (МУА) је у начелу прихватила кандидатуру Југославије за одржање Конгреса у 1977. години у

Југославији. Секретаријат МУА је, можда у вези с тим, предложио да седница Председништва и Бироа МУА буде одржана 1972. године у Југославији. Адвокатске коморе, међу њима и наша, једногласно су прихватиле тај предлог. Савез адвокатских комора је на основу тога упутио и формални позив и предлог за одржање састанка Председништва и Бироа МУА у Југославији. Састанак је одржан од 21—23. априла 1972. године у Опатији. Организација састанка је била поверена Одвјетничкој комори Хрватске, која је овај задатак одлично извршила. Беспрекорна организација састанка и срдачна атмосфера која је владала на њој, допринеле су, без сумње, учвршћивању међународног угледа наше адвокатуре.

Као што је напред већ наведено, наша Комора одржава традиционалне пријатељске везе са Адвокатском комором у Кечкмету. На позив те Коморе наши делегати су учествовали на веома садржајним и интересантним „Правничким данима”, у Кечкмету 4. и 5. фебруара 1972. године.

МАТЕРИЈАЛНА ПИТАЊА

Тарифа

У Службеном гласнику СРС бр. 44/71. објављена је нова Тарифа о наградама и накнади трошкова за рад адвоката, која важи на територији уже Србије и Аутономне Покрајине Косова.

Из наших радних одбора потекла је иницијатива да се поведе поступак да наша адвокатска Тарифа буде усклађена са том повољнијом Тарифом.

Управни одбор је извршио анкетаирања радних одбора по том питању. Радни одбори су се једногласно изјаснили у прилог измене Тарифе и усклађења исте са Тарифом која важи на територији уже Србије и Аутономне Покрајине Косова.

На основу тога је Управни одбор ставио доношење нове Тарифе на дневни ред Ванредне скупштине одржане 24. јуна 1972. године. Ванредна скупштина је прихватила нову Тарифу.

Нова Тарифа о наградама и накнади трошкова за рад адвоката поднета је на сагласност Покрајинском извршном већу у смислу члана 18. нашег Закона о адвокатури.

Порез

У извештајном периоду ступио је на снагу нови Покрајински закон о порезима и доприносима грађана. Покрајински закон је прихватио одредбе ранијег Савезног закона о порезима. У пореском систему нема, дакле, измене. Није измењено начело да поједине општине самостално одређују, у законским границама, висину пореских стопа. Ова ситуација доводи до неуједначености пореског система у појединим регионима, па и до зна-

чајних разлика у начину и мери опорезивања. Стопе су у појединим општинама, по оцени Коморе, нереално високо утврђене и дестимулишу адвокатски рад.

Социјално осигурање

У току је реорганизација и у материји социјалног осигурања. Комора ће настојати око тога да се укључи у поступак за припрему нових прописа и да за своје чланове осигура права, која су обезбеђена у досадашњем начину регулисања у том домену.

Међутим, Комора има још једну велику обавезу. Наши „стари пензионери“, колеге који су пензионисани пре 1965. године, уживају пензије које ни из далека нису довољне за безбедни живот. Комора ће морати да учини нове покушаје и да предузме све што је могуће да се обезбеди превођење наших старих колега, пензионера, на одговарајуће нове пензијске основе.

Новчано пословање Коморе

Нов начин финансирања Коморе, прихваћен на Скупштини од 15. маја 1971. године, показао се корисним. Фиксни доприноси чланова адвоката омогућују већу прегледност у евидентирању чланарине и правилно планирање прихода и расхода.

На иницијативу благајника Управног одбора, Комисија за преглед финансијског пословања је ангажовала посебног стручњака да изврши преглед целокупног новчаног пословања Коморе, да да свој налаз о том пословању и евентуалне сугестије за модернизовање новчаног пословања. Резултат овог прегледа је констатација да је новчано пословање потпуно исправно и да је систем пословања одговарајући.

Друштвене просторије

Најзад, у вези са извештајем о материјалним питањима напомињемо да је Управни одбор, делом у вези са припремама за Прославу а делом после Прославе, из расположивих средстава извршио преуређење друштвених просторија.

Имајући у виду да је наша библиотека веома богата како у стручним тако и у другим књигама, постала омиљена књижница великог броја адвоката и правника уопште, Управни одбор је обезбедио, набавком нових ормана, смештај за књиге и допринео развоју наше библиотеке.

Адвокати

У 1971. години бројно стање адвоката у односу на 1970. годину повећало се. На дан 31. XII 1970. године у именику адвоката био је уписан 421 адвокат, а на дан 31. XII 1971. године 432 адвоката.

У току 1971. године уписано је 43 адвоката и то: 10 из редова адвокатских приправника, 7 судија, 2 из правобранилаштва, 5 из привреде, 4 из управе, 5 пензионера, 7 адвоката у пензији, 2 ван радног односа и 1 из друге коморе.

Број уписаних адвоката у поређењу са 1970. годином у којој је уписано 45 адвоката, опао је са 2 адвоката.

У 1971. години брисано је из именика адвоката 32 адвоката и то: 3 услед смрти, 17 због пензионисања, 6 због заснивања радног односа, 3 због пресељења седишта адвокатске канцеларије на територију друге коморе, 2 на основу пресуде Дисциплинског суда, 1 услед одрицања.

У току 1971 године извршено је 8 пресељења седишта адвокатске канцеларије.

У току 1971. године постављено је 38 преузимаатеља адвокатске канцеларије, 2 привремена заменика оболелим адвокатима, 1 приврмени заменик одсутном адвокату, 4 заступника, 7 бесплатних заступника, 16 адвоката разрешено је дужности преузимаатеља, евидентирано је 9 уговора склопљених између адвоката и привредних организација о пружању правне помоћи, издато је 42 уверења о радном стажу.

Адвокатске канцеларије су углавном распоређене у седишту Врховног суда Војводине, окружних и општинских судова, док 23 адвоката има седиште своје адвокатске канцеларије у 16 места Војводине у којима нема суда. Дана 31. XII 1971. године од уписаних 432 адвоката седиште адвокатске канцеларије имали су у: Новом Саду 110, Петроварадину 1, Ади 3, Алибунару 5, Апатину 5, Банатском Новом Селу 1, Бачу 1, Бајмоку 2, Бачкој Паланци 6, Бачком Петровцу 1, Бачком Петровом Селу 2, Бачкој Тополи 8, Бечеју 9, Белој Цркви 4, Беочину 1, Бездану 2, Чантавиру 2, Чуругу 1, Дебељачи 1, Футогу 1, Фекетићу 1, Инђији 6, Кикинди 13, Ковину 5, Ковачици 6, Кули 2, Мољу 2, Новој Црњи 1, Новом Бечеју 6, Новом Кнежевцу 3, Опову 1, Опацама 4, Остојићеву 1, Панчеву 33, Пећинцима 1, Пландишту 2, Руми 8, Србобрану 2, Сечњу 2, Сенти 8, Сомбору 18, Сремској Каменици 1, Сремским Карловцима 1, Сремској Митровици 14, Кањижи 3, Старој Пазови 8, Суботици 46, Зрењанину 34, Жабљу 3, Темерину 3, Тителу 2, Шиду 5, Уљми 1, Врбасу 7, Вршцу 11, Хоргошу 1, Новој Пазови 1. Од уписаних 432 адвоката 50 адвоката је адвоката пензионера, који су поново уписани, и 22 пензионера који су у адвокатуром дошли из других служби.

* Сви подаци се односе само на 1971. годину.

Просек старосне структуре адвоката на дан 31. XII 1971. године био је 50 година.

Адвокатски приправници

У именуку адвокатских приправника Адвокатске коморе у САПВ у Новом Саду на дан 31. XII 1970. године било је уписано 42 адвокатска приправника, а на дан 31. XII 1971. године 41 адвокатски приправник.

У 1971. години уписано је 17 адвокатских приправника, од којих: 10 са факултета, 5 судијских приправника, 2 из управе.

Брисано је у 1971. години 18 адвокатских приправника, и то: 10 због уписа у именик адвоката и 8 због заснивања радног односа.

У току 1971. године 2 адвокатска приправника наставила су вежбу након одслужења редовног војног рока у ЈНА, 3 адвокатска приправника прекинула су адвокатско-приправничку вежбу због одслужења редовног војног рока у ЈНА, 4 адвокатска приправника променила су адвокатско-приправничку вежбу од адвоката код адвоката.

Адвокатски приправници обављали су адвокатско-приправничку вежбу у 16 места Војводине, и то: 40 у седишту суда а 1 ван седишта суда, а у следећим местима: Нови Сад 20, Бач 1, Бечеј 2, Бела Црква 1, Кањижа 1, Зрењанин 4, Суботица 1, Сомбор 3, Стара Пазова 1, Сента 1, Сремска Митровица 1, Панчево 1, Пландиште 1, Озаци 1, Врбас 1, Чуруг 1.

Просек старосне структуре адвокатских приправника на дан 31. XII 1971. године био је 34 године.

У 1971. години услед малог броја адвокатских приправника Удружење адвокатских приправника није показало већих активности. Одржана је годишња конференција Удружења адвокатских приправника 8. маја 1971. године, на којој су изабрани представници адвокатских приправника у Управни одбор, Савет, чланове већа Дисциплинског суда, председник Удружења адвокатских приправника, секретар и благајник. Узели су учешћа преко својих делегата у раду Скупштине Адвокатске коморе Војводине, која је одржана 14. маја 1971. године у Сомбору.

РАД ОРГАНА КОМОРЕ

Управни одбор

Рад Управног одбора Адвокатске коморе у САПВ у Новом Саду у 1971. години одвијао се нормално. У току 1971. године Управни одбор одржао је 9 редовних седница, на којима је донео 232 записничка решења. На седницама Управног одбора присуствовали су сви чланови, сем када је неко од чланова био спречен из оправданих разлога. На седнице Управног одбора

позивани су и други органи Коморе, и то: председник Дисциплинског суда, дисциплински тужилац и председник Комисије за преглед финансијског пословања, што се показало нарочито корисно за координацију рада ових органа.

Савет

У току 1971. године Савет Адвокатске коморе Војводине одржао је 8 редовних седница, од којих је једна (14. V 1971) била у Сомбору, где се одржавала и годишња скупштина Коморе. На овим седницама редовно се расправљало о актуелним проблемима адвокатуре уопште, а посебно о проблемима наше, покрајинске адвокатуре. Велика пажња је посвећена напорима око израде Покрајинског закона о адвокатури. На дневном реду Савета била су третирана питања у вези адвокатске етике, дисциплине, материјалног положаја адвокатуре, њезине друштвено политичке активности и сл. Савет је на својим седницама темељно претресао сваки појединачни случај уписа у именик адвоката. У току 1971. године тих случајева било је 42, те је Савет за све ове случајеве дао своју сагласност на упис.

У редовном свом раду, Савет је по извесним питањима давао своје препоруке и своја мишљења Управном одбору Коморе са којим је иначе деловао у потпуној усклађености. Поједини чланови Савета узели су видног учешћа у одбору за Прославу 50-годишњице наше Коморе а која је Прослава и по становишту Савета ванредно успела. Исто тако, извесни чланови Савета потпомогли су у раду око издавања спомен-књиге, поводом Прославе 50-годишњице.

Може се констатовати да је рад Савета у 1971. години био веома обилан и користан, како у односу на афирмацију адвокатуре тако и на друштвени карактер ове службе.

На крају треба подвући да је са овим извештајем временски закљученим са 31. XII 1971. године престао да функционише Савет — тај досадашњи друштвени орган Коморе, јер је „одумро“ према нашем новом Покрајинском закону о адвокатури. Самоуправљачки карактер уређења целокупног друштвеног живота, дошао је до изражаја и у адвокатури САП Војводине. Кава је била целовита улога Савета у животу и у раду наше Коморе кроз минуле године његовог постојања (од 1957. до 1971) одговориће аналитичари, који то питање буду поближе третирали.

Дисциплински тужилац

У току 1971. године стигло је 72 дисциплинске пријаве. Из 1970. године и ранијих година остало је 61 нерешен предмет, тако да је у раду у току 1971. године било 133 предмета. Од

ових предмета решено је 65 предмета, и то: у 6 предмета је подигнута оптужница, 2 предмета су предата комисији од три члана Управног одбора због мање повреде дисциплине, а у осталих 58 предмета поступак је обустављен. Мера суспензије у 1971. години није изрицана, али је било пренетих обустава рада из раније године због вођења кривичног поступка, односно дисциплинског поступка. Из ранијих година остало је нерешених 61 предмет, и то углавном оних предмета у којима су пријаве стигле крајем 1971. године и који се налазе у току на изјашњењу.

Судећи по броју дисциплинских пријава и покренутих поступака у поређењу са ранијим годинама констатујем да је у 1971. години стигао нешто мањи број пријава, па обзиром да је уписан знатан број адвоката у 1971. години произилази да је сразмерно мањи број пријава у односу на раније године.

Кратком анализом поднетих пријава против адвоката у 1971. години утврђује се да се највећи број пријава односи на пропусте адвоката око сређивања имовинских односа у земљишним књигама и да је из ове области поднет највећи број неоснованих пријава, па су поступци обустављени. Известан број пријава се односи због поремећених односа адвоката са странкама, те као последица неиздавања списа и неизвршених обавеза у вези заступања.

Дисциплински суд и Комисија Управног одбора за мање дисциплинске преступе

Код Дисциплинског суда је у току 1971. године било укупно на решавању 15 предмета, од тога су 10 предмета пренети као нерешени из 1970. године, а нових предмета је било 5.

Дисциплински суд је одржао укупно 4 заседања и решио је укупно 9 предмета, док је 6 предмета пренето у 1972. годину као нерешено. То су углавном предмети где су оптужнице подигнуте крајем године, или такви где се чека разјашњење извесних чињеница, прикупљање нових доказа, или се чека на окончање судских предмета. Од окончаних предмета у 8 случајева је донета пресуда и то: у 1 предмету је изречена казна губитка права на адвокатур у трајању од 1 године и 8 месеци и новчана казна, у 3 случаја је изречена новчана казна, у 2 случаја је донета ослобађајућа пресуда, а у 2 случаја је донета пресуда којом се оптужница одбија. У једном предмету је суд решењем обуставио поступак због повлачења оптужнице од стране дисциплинског тужиоца.

Од завршених предмета у овој години као и од предмета који су на решавању код Дисциплинског суда, примећен је пораст таквих предмета у којима се води поступак због наплаћивања или тражења награда већих од прописаних. Затим о предметима у којима се поступак води због несавесног и нестручног вршења адвокатуре, неподношења жалби о року и сл.

Из овог прегледа се види да је број предмета који долазе пред Дисциплински суд у опадању, из чега се може извести закључак да је опште стање дисциплине поправљено. Могло је бити и више свршених предмета код Дисциплинског суда, али у већини случајева дисциплински окривљени на претресе не доносе комплетан материјал, па је због тога морало долазити до одлагања.

Код комисије Управног одбора за мање дисциплинске преступе укупно је било на решавању два предмета, од којих је један завршен обустављањем поступка, док је други још у току у циљу рашчишћавања чињеница.

Посматрајући у целини стање дисциплине у протеклој години, може се утврдити стабилизација и учвршћење исте, што је свакако позитивна појава.

Радни одбори

У 1971. години радни одбори су показали нарочиту активност око организације и припрема Прославе 50-годишњице адвокатури. У раду око ових припрема није изостао ниједан радни одбор, иако су се нарочито истакли већи радни одбори као што су: Радни одбор Новог Сада, Суботице, Панчева, Зрењанина и Сремске Митровице.

Радни одбори адвоката у Суботици, Панчеву и Сремској Митровици заслужују нарочито признање. Активност ових Радних одбора је била много шира и запаженија од осталих Радних одбора. Радни одбор у Новом Саду активирао је свој рад нарочито преко „Јавне адвокатске катедре“, на којој је одржано неколико врло успешних предавања из области права и друштвених наука. На неколико састанака Радног одбора расправљани су проблеми од ширег интереса за средину у којој овај Радни одбор ради и активно делује. Неколико представки Радни одбор у Новом Саду и Суботици упутио је преко Управног одбора Адвокатске коморе законодавним телима наше Покрајине у моменту доношења важних закона који имају интересе за живот и рад адвоката.

Радни одбори су без изузетка одржавали састанке на којима се расправљало питање доношења Закона о адвокатури. Са ових састанака потекле су идеје, које је Управни одбор Коморе искористио приликом стављања својих примедба и сугестија на Закон који се имао донети.

Замерка која би се могла у овом извештају ставити на рад Радних одбора била би општег карактера, а то је да са састанака који су одржавани нису уредно достављани Управном одбору Коморе закључци и одлуке.

Обзиром на већи прилив адвоката оправдано се може очекивати да ће и мања места у којима данас Радни одбори не постоје у току наредног извештајног периода добити услове за рад.

„Гласник“

Гласник је 1971. године навршио 20 година непрекидног и уредног излажења у 12 свезака годишње. У 1971. години Гласник је штампан на 492 странице текста. Уређивачки одбор је извршио нека техничка побољшања опреме (папир, корице и сл.) и ангажовао стручног лектора и коректора, чиме се знатно подигао технички ниво часописа. Крајем 1971. године умро је уредник-редактор Коста К. Хаџи, који је пуних 20 година обављао редакцију листа. Управни одбор Коморе именован је у Редакциони одбор Слободана Бељанског, адвоката из Новог Сада, који је преузео вођење Судске праксе. Гласник је и у 1971. години задржао већ устаљену физиономију стручно-професионалног месечника. У Гласнику је објављено током 1971. године више чланака и написа о проблемима адвокатуре, посебно поводом Прославе педесетогодишњице Коморе (као и говори гостију и делегата на Прослави, двојрој новембар—децембар). Највећи број стручних чланака објављен је из грађанско-правне материје, кривичног права, мање управног и уставног права. Судској пракси Гласник увек поклања пуну пажњу. Службена саопштења Коморе се редовно објављују у Гласнику, као и извештаји о раду органа Коморе.

У редакцији Гласника Комора је издала и посебну едицију *Споменицу*, поводом педесетогодишњице рада Коморе. У едицији је објављен списак свих адвоката по реду уписа у именик од 1921. до 1971. године, обрађене су краће биографије неких угледнијих адвоката који нису живи. Публикован је рад Милорада Ботића *Педесетогодишњица развитак адвокатуре у Војводини — педесетогодишњица Адвокатске коморе у Новом Саду*, као и више чланака о савременим проблемима адвокатуре (реферати на Прослави). Споменица је добро опремљена, а по садржини озбиљан прилог илустрације педесетогодишњег развоја адвокатуре у Војводини и поред неких слабости јубиларног обележја едиције.

Библиотека

Библиотека Адвокатске коморе у САПВ у Новом Саду броји 3.359 дела, док је у 1970. години имала 3.145 дела, што значи да је набављено 214 дела.

Књиге и часописи коришћени су у библиотеци и ван библиотеке.

Администрација Коморе

Рад администрације Коморе одвијао се нормално. У деловодном протоколу администрације за 1971. годину запримљено је 389 предмета, од којих су сви решени сем једне молбе за упис у именик адвоката, која није комплетирана потребним документима. Књиговодство је у 1971. години имало 1.760 дописа, од

којих 40 Радним одборима. Укупан број предмета који је администрација имала у раду у 1971. години износи 2.149 предмета.

Администрација Коморе посебно је била ангажована и уложила већи напор на техничким припремама за одржавање Прославе. У администрацији Коморе ради 3 службеника и 1 помоћни службеник.

Непосредни надзор и руководство над радом администрације вршио је секретар Управног одбора.

Овај извештај је примљен на седници Управног одбора, одржаној 26. фебруара 1972. године.

Секретар
Управног одбора
Стеван Рончевић, с.р.

Председник
Управног одбора
Др Јожеф Варади, с.р.

ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЈА КАЗНЕ

Индивидуализација казне — као принцип при изрицању казне — прихвата се код нас као нешто што се само по себи разуме, али је врло велико питање да ли се тако најопштије прихваћен (понекад и понегде само формално и декларативно) принцип ефикасно и ефективно оживотворава у целини или делимично. На постављено питање пре би се могло одговорити негативно но позитивно, и неопходно је видети разлоге таквог стања — које несумњиво резултира из практичне примене одредаба о сврси кажњавања, одмеравању и изрицању казне.

У борби против криминалитета — која се води у људском друштву од најранијих времена — једно од значајних средстава је изрицање санкција одговарајућих тежини кривичног дела и систему санкција датог друштва. Систем санкција еволуирао је од принципа талиона и чисте одмазде — старог века — преко арбитрерних и сурових казни средњег века и инквизиције, до строгих фиксних казни — раног буржоаског друштва, па до концепције и принципа широке индивидуализације савременог, а поготово социјалистичког друштва.

Не улазећи шире у ток и еволуцију разних система кривичних санкција — зависно од развитка друштва и њиховог регистра, — неопходно је само констатовати да је индивидуализација казне један од основних постулата ради остваривања сврхе кажњавања у оном смислу и правцу како је то у нашем кривичном законнику предвиђено — члан 3. КЗ. Овде треба имати у виду и чињеницу да би без индивидуализације изрицање недиференцираних казни објективно представљало примену једнаких мерила на неједнаке индивидуе, а тиме стварно неједнак положај грађана с обзиром на различитост индивидуа. Закључак о неједнакости различитих индивидуа у случају примене једнаког

права (па према томе и у односу на изрицање казне) потиче од Маркса (*Критика готског програма*) и несумњиво је потпуно актуелна и данас, нарочито имајући у виду положај и улогу непосредног произвођача — радног човека, грађанина у нашем самоуправном друштвеном систему.

Принцип индивидуализације казне условљен је у практичној примени доста компликованим механизмом чињеница, доказа и прописа који морају бити утврђени, фиксирани и примењени, како би се одредила и изрекла адекватна казна у сваком појединачном случају, наравно под условом да се читав тај механизам ангажује и ефектуира *lege artis*. Наравно да читав тај механизам може да дејствује ефикасно само ако сви његови елементи у сваком случају дођу до пуног изражаја, јер парцијална активизација и не може давати задовољавајуће резултате. Но, ту активизацију треба схватити само — и искључиво — као материјално-суштинску, а никако као формално-рутинерску. На тај начин могуће је остварити правилну индивидуализацију казне и тиме у одговарајућој мери остварити сврху кажњавања, како објективну тако и субјективну.

Принцип индивидуализације казне није изричито фиксиран ни у једном законском пропису нашег кривичног законодавства, али он ипак произилази из низа позитивних прописа, а првенствено из одредаба чл. 1. ст. 2. Кривичног законика и чл. 1. ст. 1. Законика о кривичном поступку, у којима се говори о изрицању заслужене казне, односно одговарајуће мере безбедности и васпитне мере сваком кривцу за извршено кривично дело. Те најопштије одредбе добиле су свој конкретан израз у низу одредаба које прописују опште и посебне услове за одмеравање и изрицање казне. Наравно да је најопштије мерило, и прва граница, за изрицање конкретне казне утврђено у посебном делу Кривичног закона где је уз свако дело предвиђен било општи, било посебан минимум и максимум казне. Потребно је посебно напоменути да у Кривичном законнику нема ниједног кривичног дела — почев од најлакшег па до најтежих кривичних дела — за које би била одређена фиксна казна, јер када би таква одредба и постојала она би апсолутно негирала могућност примене принципа индивидуализације казне. Оквирно одређене казне за поједина кривична дела у Кривичном законнику представљају, као опште мерило, релативно утврђивање друштвене опасности одређеног кривичног дела (као елемента његовог бића) и ниуком случају не представљају било какву препреку за индивидуализацију казне у сваком случају, већ напротив дају довољно могућности за диференцијално утврђивање и изрицање казне.

Одредбе Кривичног законика које се односе на изрицање казни

Основна одредба која се односи на казну је члан 3. Кривичног закона који најопштије одређује специјалну и генералну превенцију као сврху кажњавања, али он ипак не даје мерила

и основе за одмеравање и изрицање казне. Одређене одредбе које се односе на практично одмеравање и изрицање казни у Кривичном законнику могу се — у суштини — поделити на пет основних група: 1) опште одредбе; 2) одредбе о ублажавању; 3) одредбе о смањивању казне; 4) одредбе о ослобођењу од казне и 5) одредбе о поштравању казне. Наравно да се гро ових одредаба налази у општем делу Кривичног законика, а само мањи број у посебном делу.

1) Опште одредбе о одмеравању и изрицању казне садржане су у члану 22, 24—30, 36—39, 46—49 и 50-а, б Кривичног законика у којима су дате врсте и мере казни са општим минимумом и максимумом, начин њиховог одмеравања, одлагања извршења изречене казне и опозивање тог одлагања, одмеравање казне за дела у стицају и одредбе о судској опомени. Те одредбе могу појединачно узето да буду примењене било самостално, било кумулативно, што зависи од сваког конкретног случаја, али увек — и без изузетка — са неком од казних одредаба из посебног дела Кривичног законика, али са друге стране ниједна казнена одредба посебног дела Кривичног закона не може бити примењена самостално — без адекватне примене одговарајућих општих одредаба о одмеравању и изрицању казне. Према томе, постоји нераскидива нужна и безусловна корелација општих и посебних одредаба о казнама, што претпоставља њихову комплексну примену. Овај однос треба увек имати у виду, јер само на тај начин може да буде правилно остварена примена и осталих одредаба о одмеравању и изрицању казне.

2) Одредбе о ублажавању казне представљају нужан елемент принципа индивидуализације, јер када таквих одредаба не би било онда би објективно — у одређеним случајевима — казна бар у односу на минимум била унапред одређена, а то би делимично паралисало функционисање тог принципа. Одредбе о ублажавању казне садржане су у члану 6. став 2, 10, 11. став 3, 12. став 3, 16. став 2, 17, 19. став 2, 20. став 1, 21. и 29. став 2. Кривичног законика, с тим што је у свим тим случајевима ублажавање казне само факултативно и препуштено оцени суда у сваком конкретном случају. Наравно да ублажавање казне може да се изврши само у оним случајевима када се у поступку утврди постојање одређених објективних или субјективних услова и основа.

3) Одредбе о смањивању казне представљају неопходну допуну и проширење одредаба о ублажавању казне, јер ове одредбе могу суплементарно да се примењују уз све одредбе о ублажавању, а могу се применити и самостално у оним случајевима када објективно или субјективно има основа за изрицања блаже казне, а нема основа у одредбама о ублажавању казне. Ових одредаба има и најмањи број и предвиђене су у члану 42—44. Кривичног законика, што ипак не значи да њихов значај у домену индивидуализације није евидентан.

4) Најмногобројније су одредбе о ослобођењу од казне, а оне се налазе како у општем, тако и у посебном делу Кривичног

законика. Толики број ових одредаба је неопходан због тога што је могућност ослобођења од казне значајна, али и изузетна категорија санкције, која мора бити законски фиксирана тако да буде примењена само онда када за то стварно има објективних услова. Ово тим пре што је овде законодавац предвидео једно ограничење и прописао да се и кривац може ослободити од казне само у оним случајевима када то закон предвиђа — било као општи пропис, било као посебан пропис уз одређено кривично дело — члан 44. став 1. КЗ. У општем делу Кривичног законика ослобођење од казне предвиђено је у члану 10, 11. став 3, 12. став 3, 17, 18. став 1, и 22. став 2. КЗ, а у посебном делу у члану 117. став 4, 121. став 2, 249. став 2, 283. став 5, 332. — у вези члана 327, 328 став 1, 329, 330. и 331. Кривичног законика. Наравно да ослобођење од казне претпоставља, у сваком конкретном случају, утврђивање одређених чињеница које представљају законске елементе као основу за такву одлуку. То коначно значи да суд није овлашћен да кривца ослободи од казне ако није утврдио да постоје законски основи за такву одлуку јер би у супротном суд прекорачио овлашћења која има по закону и тиме повредио Кривични закон — члан 335. тачка 5. ЗКП, што значи да суд у таквим случајевима није овлашћен да арбитрира.

5) Последња група су одредбе о поштравању казне — члан 37. став 1, 40, 40-а и 41. КЗ, које представљају логичну допуну систему одмеравања санкција, јер је неопходно уз одредбе о ублажавању имати и одредбе које овлашћују суд да — у законском одређеним случајевима — изрекне и строжију казну од оне која је за неко кривично дело предвиђена — имајући у виду субјективно изражену друштвену опасност конкретног извршиоца. Одредбе члана 37. став 1. Кривичног законика односе се на поштравање новчане казне за кривична дела извршена из користољубља, а све остале одредбе се односе на могућност поштравања казне рецидивистима, а нарочито вишеструким рецидивистима — било хомогеним, било хетерогеним.

Овај лапидаран преглед одредаба о одмеравању и изрицању казне несумњиво показује да је регистар одредаба довољно широк, како би се у сваком случају могла одмерити адекватна казна. Наравно да би се, при једној широј анализи, свакако могла појединачно наћи евентуално и боља решења, али је ипак чињеница да систем казни са постојећим одредбама у основи задовољава практичне потребе казнене политике, под условом да се све казнене одредбе правилно оживотворавају.

При одмеравању и изрицању казне узимају се у обзир олакшавајуће и отежавајуће околности — члан 38. КЗ. И једне и друге могу бити објективног и субјективног карактера, но свакако та подела није апсолутна, јер те околности могу бити у узајамном односу и сажете једне другима у разним фактичким комбинацијама. Но, чињеница је да отежавајуће и олакшавајуће околности играју одређену и значајну улогу при одмеравању и изрицању сваке појединачне казне.

При одмеравању казне неопходно је утврдити, узети у обзир и ценити низ чињеница и околности — објективног и субјективног карактера — које су од значаја за примену појединих одредаба Кривичног законика а односе се на казну. Те околности Кривични законик назива олакшавајуће и отежавајуће — члан 38. КЗ. Међутим, број тих чињеница и околности је неограничено широк, тако да у члану 38. КЗ нису ни примерице наведене, већ су дати само основни елементи који најгенералније упућују на правце утврђивања и отежавајућих и олакшавајућих околности. При таквој генерализацији остало је да судска пракса — полазећи од конкретних случајева — пружи одговор на питање које и какве олакшавајуће односно отежавајуће околности се могу или морају узимати у обзир при одмеравању казне.

Дугогодишња примена одредаба Кривичног законика о казнама несумњиво је указала на низ околности и чињеница које се могу и морају конкретно узимати у обзир при одмеравању казне. Наравно да су у пракси регистроване бројне околности које су узимане у обзир, али је немогуће њих све изложити и анализирати, па ће стога бити изложене и анализиране само неке које изгледају значајније, као и неки значајнији недостаци у том правцу.

С обзиром на одредбе чл. 38. КЗ, у члану 160. ст. 1. ЗКП *in fine*, предвиђено је да ће истражни судија пре окончања истраге прибавити потребне податке о личности окривљеног. На тај начин би већ у истрази требало да буду прибављени подаци о личности окривљеног, што је несумњиво веома важно за одмеравање казне — уколико оптужница буде подигнута и донета осуђујућа пресуда — а такође и за јавног тужиоца при одлучивању о томе да ли ће подићи оптужницу или одустати од гоњења. Познавање личности окривљеног је од превасходног значаја за одлуку, на пример, да ли ће се оптужени оптужити за кривично дело из чл. 292-б КЗ, јер је питање да ли је окривљени „склон насилничком понашању” или није, од значаја пошто је то елеменат бића тог кривичног дела, а без познавања личности окривљеног није могуће донети правилну одлуку, а сличних ситуација има и код других кривичних дела.

Но, и поред значаја података о личности окривљеног, што нико и не оспорава, практично су рећи случајеви да су ти подаци прибављени онако и у оном обиму који је неопходан. Најчешће се ти подаци прибављају искључиво од окривљеног — на основу његових изјава, али без проверавања тачности тих података, тако да се у тачност тих података може понекад и посумњати. Без обзира на тачност или нетачност тих података они су редовно штурти и односе се углавном на занимање окривљеног, школску спрему, породично и имовно стање и питање односа према војној обавези. Социјална анкета се налази само

онда када је вршено психијатријско посматрање, и наравно у поступку према малолетницима.

Према томе, објективни подаци о личности окривљеног су релативно ретко присутни, али се зато у пресудама не ретко налази констатација да је суд „ценио личне и породичне прилике као олакшавајућу околност”. Таква констатација редовно практично не значи ништа, јер она представља само парафразу једног дела члана 38. КЗ, и у суштини објективно не представља основ за индивидуализацију казне, јер се и не зна шта је стварно цењено. Наравно да таква ситуација представља тешкоћу за другостепени суд при оцени да ли је изречена казна правилно одмерена, а такође и за Врховни суд при одлучивању поводом захтева за ванредно ублажавање казне.

Поред тога што су нека образложења одлуке о казни штурa и формалистичка, има и недостатака у објективној оцени појединих околности и чињеница које се узимају као олакшавајуће. Ово стога што је често велико питање да ли је нека околност или чињеница стварно и објективна олакшавајућа околност за конкретан случај.

Породично стање окривљеног — редовно број деце — се скоро без изузетка узима као олакшавајућа околност. Чињеница да окривљени има једно, двоје или више деце — поготово ако су малолетна — несумњиво мора бити узета у обзир и оцењена, али је велико питање да ли она увек и безусловно мора бити објективно олакшавајућа околност. У том правцу треба објективно ценити у ком случају таква чињеница може бити, а у ком случају не може бити, олакшавајућа околност. Тешко би се могло прихватити да се окривљеном може узети као олакшавајућа околност чињеница што има једно, двоје или више пунолетне деце која су већ осамостаљена и одвојена од домаћинства окривљеног. Међутим, друга је ситуација ако су деца пунолетна али су на изучавању заната или школовању, а издржава их окривљени, као и када су деца малолетна, односно нека малолетна а нека пунолетна. Најзад, питање је да ли породично стање и број деце може уопште бити олакшавајућа околност за окривљеног који је убио или на било који начин допринео смрти неког лица иза кога је остала незбринута породица са једно, двоје или више деце. Изгледа да се у том правцу више пажње поклања породици извршиоца, а мање, или никаква, пажња породици жртве. Недавно извршена анализа свих кривичних дела убистава у САП Војводини од 1945. до 1971. године показала је да се из пресуда може тачно утврдити број и узраст деце коју су имали извршиоци, а да је немогуће ни приближно утврдити број деце која су остала иза жртава. Према томе, свакако да се у односу на породично стање извршиоца мора селективно и објективно ценити да ли је та чињеница објективно олакшавајућа или није, па заузето становиште ваљано и образложити.

Посебно питање је узимање алкохолисаности као олакшавајуће околности, јер је ту једна парадоксална ситуација. Наи-

ме, алкохолизам је несумњиво једно значајно друштвено зло против кога се води организована друштвена акција, а са друге стране алкохолисаност се скоро редовно (сем код кривичних дела угрожавања јавног саобраћаја) узима као олакшавајућа околност. Треба додати још и то да се алкохолисаност узима као олакшавајућа околност увек када окривљени изјави да је при извршењу кривичног дела био у алкохолисаном стању, без проверавања или утврђивања тачности такве тврдње, а очигледно је да су те тврдње често исконструисане баш због тога да би утицале на блаже одмеравање казне. Несумњиво је да алкохолисаност — када је верифицирана — има одређеног утицаја на свест и вољу извршиоца, јер је алкохол значајан стимуланс за преступ, делује ослобађајуће на личност, доприноси попуштању кочница и моралних норми, искривљује схватања, еуфорично делује на поступање итд. Но, и поред тога што се морају прихватити као чињенице утицај које алкохол има на извршиоца, ипак се мора поставити питање да ли се алкохолисаност може узимати као олакшавајућа околност (наравно када није патолошка) у сваком случају, или уопште. Одговор на ово питање би се могао можда добити из одредбе члана 6. став 3. Кривичног законика који утврђује кривичну одговорност извршиоца у случајевима када се овај употребом алкохола сам ставио у неурачуњиво стање и у таквом стању извршио кривично дело. То значи да законодавац потпуно игнорише и несумњиво утврђен висок утицај алкохола на извршиоца под условом да је раније знао или могао знати да у таквом стању може извршити кривично дело, па институције кривичну одговорност иако је извршилац — *tempore krimonis* — био неурачуњив. Тај став законодавца је јасан — теоретски и практично — али он истовремено указује и на то да се питање алкохолисаности извршиоца кривичног дела може посматрати и са другог аспекта, а не увек искључиво као олакшавајућа околност, па чак ни онда када је она проузроковала смањење урачуњливости, јер се увек ради о томе да се извршилац сам ставио у алкохолисаност. При оцени овог питања треба имати у виду и чињеницу да девијације свести и воље алкохолисаног извршиоца имају као резултанту редовно штету на туђој имовини, или угрожавајуће односно нарушавање телесног интегритета, а немају никакве последице на штету извршиоца, што упућује на закључак да је попуштање моралних кочница ипак на одређен начин контролисано и да је због тога — у најмању руку — врло проблематично узимање алкохолисаности као редовне олакшавајуће околности. Но, у сваком случају, питање заслужује озбиљну пажњу и вероватно нов третман.

Није редак случај да се у пресудама на нека кривична дела из области тзв. привредног криминала (нарочито: проневере — чл. 322. КЗ; злоупотреба службеног положаја или овлашћења из користољубља — чл. 314а КЗ, или пљачке — чл. 255. КЗ) извршиоцу узима као олакшавајућа околност чињеница да није било ефикасне контроле од стране радне организације, што

значи да та околност објективно утиче на врсту и висину казне. На први поглед та околност и може да изгледа олакшавајућа, али она то није ни објективно ни субјективно. Може се прихватити — у одређеним случајевима — као олакшавајућа околност недостатак упутстава или сличне помоћи од стране радне организације, али то само у случајевима када се ради о елементима кривичног дела несавесног пословања у привреди — чл. 213. КЗ, али се та околност никако не може прихватити у случајевима присвајања имовине или на други начин незаконито прибављене имовинске користи. Друштвена имовина поверена је на руковање појединцу и она не мења свој карактер, а свакоме је јасно да то није његова лична имовина, и да не може њоме располагати за подмирење својих личних потреба. Разликовање појмова моје — туђе својствено је већ и деци предшколског узраста, па је према томе несумњиво да је већ деци јасно да се туђе не сме узимати без обзира да ли то неко чува или не. Сада се поставља питање који би био прихватљив разлог да се неком благајнику или пословођи продавнице — одраслом и зрелом човеку када присвоји поверени новац или робу — као олакшавајућа околност узме то што није било ефикасне контроле, па он узео за себе оно што је туђе. Анализирајући све варијанте пословања и поступања у таквим случајевима, разлог се не може наћи, а посебно је питање колико је штетно непостојећу околност узимати као олакшавајућу. Све када се и утврди да је пословање радне организације било крајње неуредно, контрола недостајала итд., ни онда те чињенице не могу бити узете као олакшавајућа околност извршиоцу. Неуредност и неажурност у пословању радне организације може бити од утицаја на утврђивање чињеничног стања — отежавање због несрећности књиговодства и слично, али никако на одлуку о казни. Недоста-так контроле је објективни услов који погодује или олакшава извршење кривичног дела, односно његово прикривање. Ако би се прихватила таква олакшавајућа околност у тим случајевима, онда би се у случају разбојништва, на пример, требало узети извршиоцу као олакшавајућу околност то што оштећени није имао поред себе телесног стражара — што би очигледно био апсурд. Према томе, апсурдно је исто тако узимати као олакшавајућу околност недостатак контроле у случајевима кривичног дела из чл. 314а, 322, 255. КЗ и слично.

Као олакшавајуће околности узимају се, и то не баш ретко, и уопште формулисане овако: „добро држање пред судом, признање, кајање и спремност за накнаду штете“. У овој формулацији садржана су четири елемента која заслужују односно захтевају нешто шири осврт.

а) Израз „добро држање пред судом“ фактички представља фразу без објективне садржине, а редовно — када је наведена као олакшавајућа околност — није ниједном речју образложена, јер је и питање како би се та фаза могла објаснити. Тешко је и претпоставити шта би се под том фразом и могло узети у обзир. Ако се мисли на пристојно држање окривљеног на

главном претресу, онда то и није никаква олакшавајућа околност, јер је то и обавеза свих присутних на главном претресу, а нарушавање реда на главном претресу је и санкционисано (члан 270. ЗКП), како у односу на оптуженог тако и у односу на све присутне. Ако се пак мисли на начин опхођења оптуженог према субјектима поступка, онда се тај куртоазни елемент не може узети као олакшавајућа околност, јер би се на тај начин некритично и без икакве основе, преферили елоквентни и хипокрите, подстицала лажна скромност и притворност итд. а и друге негативне особине међусобног опхођења. Према томе, „добро држање пред судом“ ни објективно ни субјективно не може бити узето као олакшавајућа околност, јер та фраза нема никакву унутрашњу садржину.

б) Признање окривљеног је околност која се увек — када она постоји — узима као олакшавајућа. При томе постоје два приступа том питању. По једном, признање је олакшавајућа околност само када је то признање допринело разјашњењу и утврђивању чињеница у вези са извршењем кривичног дела, а по другом оно је увек олакшавајућа околност. Без резерве се може прихватити овај други приступ, јер он одражава онакву оцену признања какву оно треба да има у нашем кривичном поступку.

Признање окривљеног, без обзира када је оно дато у кривичном поступку, представља одраз психичког односа окривљеног према извршеном кривичном делу, последицама, сопственој кривичној одговорности и току поступка, па због тога оно мора бити респектовано, без обзира да ли је тиме дат допринос утврђивању чињеница или не. Ако би се признање, као олакшавајућа околност, везало за утврђивање чињеница онда би се тиме — посредно — од окривљеног захтевало признање, што би објективно представљало једну врсту психичког притиска што је неспојиво са принципима наше кривичне процедуре.

Признање, као олакшавајућа околност, представља потпуно признавање свих чињеница које чине суштину елемената бића кривичног дела у питању. Према томе, нема делимичног признања које би могло да се узме као олакшавајућа околност, јер ако се признавање само неких чињеница — који не морају улазити у елементе бића кривичног дела — узме као олакшавајућа околност, онда се опет објективно и у суштини долази на позицију признања као околности која има олакшавајући утицај због помоћи у утврђивању чињеничног стања. На пример, ако окривљени — који одговара због кривичног дела тешке крађе из члана 250. КЗ — призна да је у критично време био у некој кафани у близини места где је извршено кривично дело, признање те чињенице може да буде само једна индиција, која може допринети утврђивању чињеничног стања. Међутим, признање такве чињенице не представља олакшавајућу околност, јер се не види однос окривљеног према кривичном делу — које он у суштини и не признаје, па је стога илузорно тада конструисати делимично признање као олакшавајућу околност. Слично

је у свим случајевима када се признају делимично и друге чињенице, у ближој или даљој вези са чињеницама које представљају елементе бића кривичног дела, јер тада нема признања које може да послужи као основа за правилну и реалну оцену односа окривљеног према кривичном делу.

ц) Кајање је посебан психички феномен који у свом интензитету може варирати од најнижег до највишег степена. Наравно да таква ситуација онемогућава било какво уопштавање или енумерацију. Међутим, таква ситуација упућује на неопходност пажљиве оцене и процене кајања као околности која може имати утицаја на казну. Сама изјава кајања не мора објективно изражавати стварно кајање, што може понекад да буде евидентно и из других чињеница и околности. Процена вредности кајања зависи у сваком случају од личности која изражава кајање, јер је несумњиво квалитативна разлика између кајања које изражава окривљени који је први пут пред судом, од кајања које изрази вишеструки истородни повратник. С обзиром на карактер и суштину кајања оно треба да буде узето као олакшавајућа околност само онда када је оно стварно и суштинско, а не само формално и вербално што захтева брижљиву оцену и образложење.

д) Спремност на накнаду штете честа је околност што се узима као олакшавајућа при изрицању казне за кривична дела код којих је нанета материјална штета у било ком виду. Репарација штете причињене кривичним делом је несумњиво чињеница која мора озбиљно доћи до изражаја при одмеравању и изрицању казне. Но, када је репарација извршена — проневерени износ накнађен, украдена ствар враћена, повређени обештећени и слично — онда нема проблема, јер је чињеница репарације евидентна. Међутим, питање је како ценити изјављену спремност окривљеног да је вољан накнадити штету, а такве су често ситуације и имају одређене импликације.

Ако је окривљени изразио спремност за накнаду штете и на било који начин то ефективно показао, онда је то околност коју треба ценити, а ценити и фактичне могућности окривљеног, карактер и висину штете, па онда ту спремност прихватити или не прихватити као олакшавајућу околност. Међутим, ако је окривљени само формално изразио спремност да накнади штету, а очигледно је да он објективно није у могућности ту штету да репарира, онда је илузорно говорити о олакшавајућој околности.

Посебна оцена спремности за накнаду штете потребна је због тога да неки окривљеници не би — шпекулативно — дошли у повољнији положај. Наиме, ако се окривљеном призна као олакшавајућа околност спремност за накнаду штете, јер је утврђена објективна могућност за накнаду штете — та оцена ће имати утицаја на одмеравање казне. Када такав окривљеник накнадно надокнади штету — било у току жалбеног поступка, било по правноснажности пресуде — онда ће се та чињеница поново ценити при доношењу другостепене пресуде, или пово-

дом захтева за ванредно ублажавање казне. На тај начин објективна чињеница накнаде штете два пута би фунгирао као олакшавајућа околност и тиме би такав окривљени био у бољем положају од оног који штету репарира пре доношења првостепене пресуде.

Кратак осврт на неке од непрегледног низа олакшавајућих околности показује колика пажња треба да буде обраћена на све те околности, како би оне нашле адекватан одраз у изречној казни као мери санкције коју друштво примењује на конкретном извршиоца одређеног кривичног дела.

Отежавајуће околности

У члану 38. Кривичног законика споменуте су отежавајуће околности, као један од елемената при одмеравању казне, али ни оне нису не само набројане, већ нису ни примерице наведене, него је остављено судској пракси и конкретној ситуацији да се цени која чињеница односно околност представља основ за изрицање строжије казне. Наравно да је пракса утврдила више чињеница и околности које се оцењују као отежавајуће. Све те чињенице и околности није могуће ни набројати, али је свакако од интереса забавити се нешто шире неким од њих, и видети какав је њихов објективни значај, а какав оне добијају у практичној примени.

Најчешћа отежавајућа околност, која фунгира у пракси, је поврат, наравно у оним случајевима где он постоји. Поврат — члан 40. и вишеструки поврат — члан 40а КЗ је једина отежавајућа околност коју Кривични законик познаје. Раније је поврат — члан 40. КЗ — био обавезна отежавајућа околност, али је од 1. јануара 1960. године само факултативна, тако да је суду остављено да цени ранију осуђиваност, па да је узме у обзир или не. Међутим, досадашња судска пракса је фактички заузела став да је ранија осуђиваност увек отежавајућа околност, па се она тако и цени при одмеравању казне. Наравно да се посебно цени карактер ранијег и новог кривичног дела и — што је нарочито значајно — протек времена од раније извршеног кривичног дела односно издржане казне. У вези са повратом појавило се и значајно питање утицаја брисане осуде на одмеравање казне за ново кривично дело. После теоретских и практичних дилема прихваћено је да се ранија осуда — која је брисана на основу чл. 88. ст. 1. КЗ — може узети као отежавајућа околност у смислу чл. 40. КЗ, али не и као основ за поопштравање казне у смислу чл. 40-а КЗ. Овакав закључак произилази из одредбе чл. 89. ст. 3. КЗ, који предвиђа давање података о брисаној осуди у случају када се против лица чија је осуда брисана, води нови кривични поступак. Ако се брисана осуда не би могла узети у обзир при утврђивању поврата онда би било илузорно прибављати податке о таквој осуди, јер не би имало никакве сврхе прибављати податке који се не могу користити у кривичном поступку. Сем тога, таква ситуација је

и оправдана, јер је очигледно да се не може — у погледу поврата — једнако третирати онај извршилац који је већ раније био осуђиван (без обзира што му је осуда брисана) као и онај који фактички никад није осуђиван. Брисањем осуде друштво даје могућност извршиоцу који не врши нова кривична дела, да се изједначи са осталим грађанима, али је та могућност само условна и релативна — њена важност се протеже само до извршења новог кривичног дела. Брисану осуду фактички анулира сам извршилац када учини ново кривично дело, и нема више сврхе одржавати на снази фикцију о неосуђиваности када она фактички не стоји.

Вишеструка осуђиваност је околност која овлашћује суд да изрекне и строжију казну од оне која је за одређено кривично дело прописана — чл. 40-а КЗ. Наравно да ни у овом случају није обавезно поопштравање казне, већ је и тада суд овлашћен да такву осуђиваност цени само као отежавајућу околност, па се према томе вишеструка осуђиваност може узети или као основ за изрицање строжије казне од прописане — што је значајно овлашћење суда — или као отежавајућу околност што је у пуном складу са принципом индивидуализације казне и његова значајна потврда.

Као отежавајуће околности понекад се узимају и оне околности које објективно нису отежавајуће, мада на први поглед изгледају такве. Указаћемо само на нека најзначајнија одступања у том правцу, која имају и практичне реперкусије.

Није редак случај да се елементи бића кривичног дела узимају као отежавајуће околности, што је наравно неприхватљиво, јер када нека чињеница има одлучан значај у односу на постојање или непостојање кривичног дела, онда та иста чињеница не може имати — у односу на исто кривично дело и кривца — и другу функцију. Та је појава најчешћа код сложених кривичних дела, на пример: силовање члан 179. став 1. КЗ; разбојничке крађе — чл. 251. КЗ и разбојништва — чл. 252. КЗ, где се употреба силе узима као отежавајућа околност, мада у свим тим случајевима употреба силе представља елемент бића кривичног дела. Међутим, то не значи да се и код употребе силе не може објективно ценити да ли је употребљена и примењена сила знатно надмашила границе неопходне употребе силе ради извршења таквих кривичних дела, односно да ли представља бруталност, суровост или израз и испољавање неких мрачних инстиката, што дакако може бити оцењено као отежавајућа околност, нарочито ако су оштећеном нанете и лаке телесне повреде — које иначе нису инкриминисане, јер су инкриминисане само тешке телесне повреде односно смрт у члану 179. став 2, односно 253. КЗ. Према томе, при оцени које су околности отежавајуће треба посебно ценити сваки случај, нарочито имајући у виду да се најчешће може погрешити код сложених, продужених или колективних кривичних дела.

Као што је напред наведено алкохолисаност се по правилу узима као олакшавајућа околност, али се та чињеница у случајевима угрожавања јавног саобраћаја узима у обзир двојако, и

често неосновано. Наиме, алкохолисаност може бити — у случају кривичног дела из члана 271. КЗ — узета као чињеница која може да служи за одређивање облика виности, ако је као таква узета у обзир и на основу ње је утврђено постојање евентуалног умишљаја, онда је потпуно неосновано и неприхватљиво алкохолисаност узимати и као отежавајућу околност, јер је јасно да она не може фунгирати у два правца. Наравно да се алкохолисаност може, и треба, узети као отежавајућа околност када се ради о угрожавању јавног саобраћаја из нехата, јер није потребно посебно утврђивати колико је повишена друштвена опасност алкохолисаног возача.

Пораст броја неких кривичних дела узима се као отежавајућа околност, али је питање када, како и под којим условима може, или мора, да дође до изражаја у конкретном одмеравању у изрицању казне. Несумњиво је да пораст броја одређених кривичних дела захтева одређено поштравање репресије, али је питање да ли то повећање броја кривичних дела може само у условима регионалног (ужег — општине, или ширег — више општина) повећања да изазове поштрену репресију, или је пак потребно да та појава буде ширег значаја. Очигледно пораст броја кривичних дела указује на повећану друштвену опасност, као објективну чињеницу која мора бити утврђена у ширем и значајнијем обиму, што би упућивало на закључак да се она не може узимати субјективно — појединачно као отежавајућа околност, већ да строжије кажњавање буде одраз оцењене повишене опште друштвене опасности. Према томе, само објективна утврђена повећана друштвена опасност може представљати основ за одмеравање и изрицање строжије казне, а не појединачно узети као отежавајућа околност. Наравно да то не искључује оцену појединачно — субјективно изражене повишене друштвене опасности конкретног извршиоца кривичног дела, али само уз постојање неких других чињеница или околности које оправдавају такву оцену.

Понекад се узимају као отежавајуће околности и такве чињенице које нипоком основу не могу да буду тако категорисане. На пример у једном случају угрожавања јавног саобраћаја као отежавајућа околност извршиоцу је узета чињеница да је студент права IV године и да је према томе знао да мора водити пажљиво. У другом случају да је извршилац радник СУП-а чија је дужност борба против непажљивих возача и томе слично. Очигледно да се те и такве и сличне чињенице не могу узимати у обзир као отежавајуће, јер таква лична својства или односи сама по себи не представљају одраз неког посебног субјективног односа извршиоца према радњи и последици — кривичном делу, јер без обзира на занимање односно степен стручне спреме извршилац мора бити оцењен према томе какав је његов изражен однос према радњи извршења, последици, држање према оштећеном, држање после извршеног кривичног дела и тако даље, што све није (објективно узето) у вези са занимањем односно стручном или школском спремом.

Наравно да сем наведених неосновано узетих отежавајућих околности има и других али није потребно све њих набрајати већ је довољно указати да при одабирању чињеница и околности које могу бити отежавајуће треба бити оријентисан само на оне објективне или субјективно изражене околности које могу бити оцењене као отежавајуће. При томе треба сваку отежавајућу околност и образложити, а при покушају образложења оне околности која фактички није отежавајућа неће моћи да буде дато ваљано образложење, па ће и то бити мерило за правилну оцену.

Закључак

Индивидуализација казне, коју је наш закон широко поставио, неопходан је метод за правилно одмеравање и изрицање казне, а тиме и за остварење сврхе кажњавања, па је због тога неопходна стриктна и правилна примена свих одредаба које омогућавају индивидуализацију. Придржавајући се свих законских одредаба суд је ипак и увек тај који све те одредбе мора адекватно применити у сваком конкретном случају, узимајући у обзир све чињенице и околности које су од утицаја на то да казна буде већа или мања. При томе треба ригорозно ценити и оценити сваку чињеницу и околност, те одлучити да ли и какав карактер и утицај она може имати при одмеравању казне. Пошто је казна најзначајнији део судске одлуке — пресуде јасно је да и изрицање казне представља најтежи део у судском одлучивању, па стога оно мора да буде и садржајније но што у пракси бива. Образложење одлуке о казни мора да буде суштинско, материјално објашњење свих основа казне, а не само формално парафразирање законског текста.

Изложени погледи на индивидуализацију казне нису ни свеобухватни ни исцрпни, већ представљају само делимични приказ неких питања која заслужују пажњу и захтевају свакако и даље анализирање односно третирање.

Др Бранко Петрић

ОДЛУКА ВЕЋА О ПРИГОВОРУ ПРОТИВ ОПТУЖНИЦЕ (II ДЕО)

ц) Обустава кривичног поступка

Контрола оптужнице по приговору обухвата испитивање како њене формалне тако и материјалне, суштинске стране. Према томе, веће може наћи да је оптужба неоснована, и да обустави поступак.

Веће ће обуставити поступак ако установи:

1. да дело које је предмет оптужбе није кривично дело.

То ће бити у случају када је из описа дела садржаног у оптужници очигледно да предмет оптужбе није кривично дело, јер не садржи основна обележја ниједног кривичног дела, већ је евентуално у питању прекршај, имовинско-правни деликт и слично.

2. да постоје околности које искључују кривичну одговорност окривљеног, а не долази у обзир примена мера безбедности или васпитно-поправних мера.

Околности које искључују кривичну одговорност одређује кривично-материјално право, а то су: недостатак узраста, душевно обољење или растројство, стварна заблуда.⁵¹ „Неће се донети решење о обустави поступка и да оптужби нема места, иако постоје околности које искључују кривичну одговорност ако треба изрећи мере безбедности (тад се иде на посебан претрес где се о овим мерама одлучује — чл. 437. ст. 3. и сл.), или ако долази у обзир примена васпитно-поправних мера (тад јавни тужилац ставља предлог по чл. 422. ст. 1)”.⁵²

3. да нема захтева овлашћеног тужиоца или предлога односно одобрења овлашћеног лица, уколико је то по закону потребно, или да постоје околности које искључују гоњење (процесне сметње).

Нема захтева овлашћеног тужиоца када је нпр. за кривично дело које се гони по службеној дужности оптужбу поднео приватни тужилац, а не јавни тужилац, или обратно. Питање постојања овлашћеног тужиоца испитује се и утврђује од започињања па до завршетка поступка. Који је тужилац овлашћен за гоњење конкретного кривичног дела решава се не само с обзиром на чињенице представљене у оптужном акту већ и с обзиром на њихово утврђење од стране суда као и новонастале чињенице. Кривични поступак започет на иницијативу неовлашћеног тужиоца има се окончати решењем о обустави пре главног претреса, а пресудом којом се оптужба одбија након што је започео главни претрес.⁵³

Нема предлога за гоњење нпр. код оних кривичних дела која се гоне по предлогу (чл. 154, 201. КЗ и др.).

Нема одобрења за гоњење овлашћеног лица нпр. код дела из чл. 175. КЗ. Одобрење мора бити дато бар у исто време с доношењем оптужнице.⁵⁴

⁵¹ „Основан је приговор против оптужнице када постоји околност која искључује кривичну одговорност, а то је извињавајућа заблуда услед које је оптужени држао да је истинито оно што је у чланку изнео”, Решење ВС АПВ бр. Кж. 590/1960, Гласник Адв. коморе, бр. 8/60, стр. 27.

⁵² Др Т. Васиљевић, Коментар, стр. 257.

⁵³ М. Лутовац, Спорна питања примене чл. 53. ст. 3. ЗКП, стр. 8—9, Билтен правне службе ЈНА, бр. 1/69.

⁵⁴ Др М. Доленц, нав. дело, стр. 194.

Околности које искључују гоњење су нпр.: застарелост, амнестија или помиловање, посланички имунитет, смрт окривљеног, пресуђена ствар и слично.⁵⁵

4. да нема довољно доказа да је окривљени основано сумњив за дело које је предмет оптужбе.⁵⁶

С тим у вези од посебног је значаја питање до које се границе веће може упустити у испитивању и оцени доказа и осталог материјала у предмету, и на који начин ће дати разлоге, посебно у погледу тачке 1 („да дело које је предмет оптужбе није кривично дело“), и тачке 4 („да нема довољно доказа да је окривљени основано сумњив за дело које је предмет оптужбе“).

Једноставно је решење када је из описа дела изложеног у оптужници несумњиво да инкриминисано дело уопште није кривично дело, јер не садржи обележја ниједног кривичног дела, већ је у питању нпр. прекршај, дисциплински преступ и сл. Ту се веће не упушта ни у какво испитивање и оцену доказа, нити за тим има потребе, с обзиром да оптужница својим чињеничним стањем пружа материјал за одлуку и без тога. Оно што везује веће у конкретном случају је чињенично стање из оптужнице. Међутим, веће није овлашћено да само оцењује и утврђује да ли чињенице и околности на којима се оптужница заснива пружају поуздан доказ да је окривљени учинио кривично дело и да ли су испуњени и субјективни услови за његову кривичну одговорност, јер је за такву оцену надлежно судеће веће.⁵⁷

Сложеније је питање када из чињеница, које су наведене у опису дела у оптужници, основано произилази да је окривљени учинио конкретно кривично дело, али се опис чињеничног стања које је дао тужилац не слаже са стањем списка. То ће истина

⁵⁵ „Ако се код продуженог кривичног дела после правоснажности осуђујуће пресуде открију нове радње, које би биле обухваћене конструкцијом пресуђеног продуженог кривичног дела да се за њих раније знало, па се за те радње поднесе нова оптужница, оптужени може истаћи приговор пресуђене ствари” — др Т. Васиљевић, Коментар, стр. 257.

„Након правоснажности одлуке суда, којом је по основу из чл. 159. ст. 1. тачка 1. ЗКП одбијен захтев тужиоца за спровођење истраге тужилац се не може користити овлашћењем из чл. 240. ст. 1. и чл. 392. ст. 3. ЗКП и против истог лица и за исто дело подићи оптужницу” — Решење Врховног војног суда, II, К. 191/69. од 6. VI 1969. Збирка суда. одлука, Књ. 14, св. 4, 1969, стр. 91—92.

„Узима се да је оптужени раније правомерно осуђен за исто дело, па се због тога оптужба пресудом мора одбити (чл. 328. ст. 5. ЗКП), кад је предмет оптужбе кривично дело преваре у виду заната (чл. 258. ст. 3. КЗ), а оптужени је раније правомерно осуђен за дело преваре — које заједно са оним због којег се води крив. поступак — чини јединствено дело преваре из чл. 258. ст. 3. КЗ” — Одлука ВСС, Кж. 1809/56, Збирка I/2, одл. 287.

⁵⁶ Др Т. Васиљевић, Систем крив. проц. права, Бгд., 1964, стр. 284, каже: „Доказе суда цени и у току поступка у разне друге сврхе: код отварања истраге, решавања о притвору и истражном затвору, приговору против оптужнице”.

⁵⁷ „Веће не може, решавајући поводом приговора на оптужницу да цени и да утврђује питање постојања умишљаја, јер је на такву оцену овлашћено само судеће веће након одржаног јавног, усменог и контрадикторног поступка” — Одлука Одељења ВСС у Н. Саду Кж. 369/65. од 17. III 1965, Билен ВСС, бр. 4/65.

бити рећи случајеви, али се они не искључују. Да ли у том случају веће може обуставити поступак зато што се чињенично стање из оптужнице не слаже са стањем списка?

Др Т. Васиљевић је по овом питању мишљења да „квалификација коју је дао тужилац није обавезна за суд, па ни опис чињеничног стања који је дао тужилац, ако се оно не слаже са стањем списка (не са оценом доказа суда).”⁵⁸

Изложено становиште упућује на закључак да би веће у овом случају могло обуставити кривични поступак ако се опис чињеничног стања који је дао тужилац не слаже са стањем списка („не са оценом доказа суда”). Но, скоро да ће бити редовна појава да се код подношења непосредне оптужнице (оне из чл. 392. ст. 3), чињенично стање из оптужнице неће слажати са стањем списка, било зато што ових списка нема, или они нису достављени уз оптужницу, или је само достављена непосредна оптужница — без кривичне пријаве, чак, неки пут — уз кривичну пријаву против НН извршиоца (тада се, обично, оптужница позива на неке доказе, који нису доступни већу, или се извођење ових доказа предлаже на главном претресу).⁵⁹ Ако би веће могло обуставити кривични поступак зато што се чињенично стање из оптужнице не слаже са стањем списка, онда је извесно да би се по многим оптужницама, поднетим на овај начин, поступак обуставио. А њих није мали број.⁶⁰ На основу којих разлога? Сигурно не са разлога из чл. 249. ст. 1. тач. 1—3, већ једино тач. 4. овог члана „да нема довољно доказа да је окривљени основано сумњив за дело које је предмет оптужбе”. Међутим, овде скоро да нема никаквих доказа, те се питање испитивања и оцене доказа само изузетно може постављати. Решење би, по мом мишљењу, било да се оваква оптужница враћа тужиоцу — чл. 248. ст. 2, што је коначно и став судске праксе. Становиште проф. Т. Васиљевића претпоставља постојање оптужнице, којој је претходило спровођење истраге, и један редован поступак, у коме се питање односа „описа чињеничног стања који је дао тужилац у оптужници”, и „стања списка” (у коме је

⁵⁸ Др Т. Васиљевић, Коментар, стр. 257.

⁵⁹ Према Упутству Савезног јавног тужилаштва Ктр. 127/70. од 14. IV 1970. год. достављеном нижим тужилаштвима, „на бази података с држаних у службеној белешци органа унутаршњих послова, јавни тужилац може одлучити да одбаци кривичну пријаву или да иде на непосредно оптужење или да захтева спровођење истраге. Само оне изјаве грађана дате пред истражним судијом или пред судом могу послужити као доказ, а не и оне изјаве дате пред органима унутаршњих послова. Као доказ не могу да служе ни службене белешке органа унутаршњих послова у којима се препричавају изјаве грађана или наводе имена грађана који нешто знају о случају. Такве изјаве и службене белешке органа унутаршњих послова служе само јавном тужиоцу и остају у јавном тужилашtvу”.

⁶⁰ Само за подручје шест општинских судова, које покрива Општинско јавно тужилаштво у Н. Саду, од укупног броја оптужница поднетих:

1968. г. =	780,	на непосредне отпада	434	или	55,6%
1969. г. =	992,	„	575	„	57,9%
1970. г. =	1091,	„	702	„	64% у односу на укупан број оптужења.

вођена истрага) може поставити, па према томе и донети одлука о обустави поступка о којој је овде реч.⁶¹

Није разлог за обуставу поступка ако опис дела у оптужници не садржи неку од чињеница која је одлучна за кривично дело које је предмет оптужбе. И такву оптужницу би претходно требало вратити тужиоцу на исправку — чл. 248. ст. 2.⁶² Исто тако, „суд поводом приговора неће наћи да нема места оптужби, нити ће поступак обуставити (чл. 249), ако је квалификација неправилна, а кривично дело стоји.“⁶³ До тога може доћи због неједнаке правне оцене чињеница које представљају кривично дело.

Ако се у разматраним случајевима веће није упуштало у испитивање, и у оцену доказа, или је то чинило само изузетно, поставља се питање када се онда веће упушта у испитивање и оцену доказа и осталог материјала у предмету, и докле се крећу те границе?

У Образложењу Нацрта за ЗКП, између осталог наведено је следеће: „Сврха тог испитивања је да се на један сумаран начин провери потпуност извијаја односно истраге и да се испита основаност оптужбе... Одлука судског већа о умесности оптужнице значи само то да је у припремном поступку прикупљено довољно материјала за главни претрес и да тај материјал пружа довољно основа да се окривљени изведе пред суд.“⁶⁴

Цитирано образложење упућује на закључак да се веће може упустити у испитивање и оцену доказа и осталог материјала у предмету само онда када је стање ствари у предмету довољно извиђено, те не стоји потреба за допунском истрагом. Граница у том испитивању и оцени доказа изгледа да је један сумаран преглед доказног материјала. Но, ако је граница у испитивању доказа и осталог материјала у предмету само сумаран преглед тога, онда се веће и не би упуштало у оцену доказа и осталог материјала у предмету, нити би за тим имало потребе. Да ли је то тако? Сигурно је да речи „један сумаран начин провере...“ не кажу много, али је сигурно и то да се веће упушта у оцену доказа. Међутим, кад постоје противречни докази о чињеницама које су одлучне за дело које је предмет оптужбе, веће не може у стадијуму решавања приговора против оптужнице улазити у оцену доказне снаге прикупљених доказа и према резултату такве оцене одлучивати да ли има или не довољно доказа да је окривљени основано сумњив за дело које је предмет

⁶¹ Слично становиште заступа др М. Доленц, који каже: „Ако би оптужница у противности са списима наводила састав кривичног дела, што би тек проузроковало да дело буде кажњиво по кривичном закону, тада долази пре у обзир тачка г. ниже (тачка г. се односи на обуставу поступка, јер „нема довољно доказа са којих би окривљени био сумњив за дело, за које се оптужује“ — моја напомена) и тек пошто се то набе смео би апелациони суд одлучити да кривични поступак пред судом у том случају није допуштен“ — нав. дело, стр. 193.

⁶² Решење ВСХ Кж. 2364/64. од 20. X 1964, НЗ 10—11—12/1964, Згб.

⁶³ Др Т. Васиљевић, Коментар, стр. 257.

⁶⁴ Образложење Нацрта за Законик о кривичном поступку, Бгд., 1953, стр. 116.

оптужбе.⁶⁵ Таква оцена се једино може дати на основу усменог, непосредног и контрадикторног поступка, какав поступак је обезбеђен главним претресом на коме се решава о самој ствари.

Влајко Шошкић изражава бојазан да прихватањем једног оваквог става, тачке 1. и 2, а нарочито тач. 4 (чл. 249), не би дошле до изражаја у пракси. Он каже: „На који ће начин веће установити да дело које је предмет оптужбе није кривично дело, ако не анализира све чињенице догађаја, које су прикупљене у претходном поступку, ако их међусобно не упоређује и не доводи у логичну везу, најкраће речено, ако не изврши анализу и свестрану оцену постојећих чињеница? Ако веће пак, изврши анализу и оцену доказа, онда логично мора доћи и до квалификације и оцене доказне снаге појединих доказа.

Иста је ситуација и у погледу питања да ли има довољно доказа да је окривљени основано сумњив за кривично дело које је предмет оптужбе?... Да ли се може утврдити да има или нема довољно доказа да је окривљени основано сумњив за кривично дело које је предмет оптужбе, ако се не изврши темељна анализа и оцена свих доказа? Ако се изврши анализа логично да следи оцена доказа и заузимање става. Произилази да веће треба да одлучи да ли је дело које је предмет оптужбе у конкретном случају кривично дело или не и да ли има довољно доказа да је окривљени основано сумњив за дело које је предмет оптужбе, али да нема овлашћења да се упусти у оцену вредности самих доказа. Кривичном већу у таквим ситуацијама не преостаје ништа друго, него да приговоре одбија као неосноване, а то је у пракси, закључује, доводило до малог броја уважених приговора и приличног процента ослобађајућих и одбијајућих пресуда.”⁶⁶

Не бих се сложио са становиштем Вл. Шошкића да се само „оценом доказне снаге појединих доказа” може установити да дело које је предмет оптужбе није кривично дело, односно и да нема довољно доказа да је окривљени основано сумњив за кривично дело које је предмет оптужбе. Ван сваке је сумње да је „оцена вредности самих доказа” компонента главног претреса, али се и без ове оцене могу установити околности из чл. 249. ст. 1. тач. 1—3, па и тач. 4, и обуставити кривични поступак. О томе је напред делимично било речи, као о једноставним решењима. Ако се околности одлучне за обуставу поступка могу на несумњив начин утврдити из списка (нпр. постојање нужне одбране), онда се, по мом мишљењу, не поставља питање „оцене доказне снаге појединих доказа”, јер су то по правилу јединствени односно непротивречни докази, који се тако цене, и на бази којих се доноси одлука. Но, ако се ове околности не могу на несумњив начин утврдити из списка, што је најчешће, онда се ради о противречним доказима, а оцену противречних доказа

⁶⁵ Решење ВС НРХ Кж. 2039/58. од 31. X 1958, Наша законитост, бр. 11—12/58, Згб. — Слично: Решење ВСХ Кж. 379/54, Преглед основне литературе и јудикатуре, Згб., 1957. — ВС НРС Кр. 557/59. — ВСХ Кж. 2364/64. од 20. X 1964. године.

⁶⁶ В. Шошкић, нав. дело II, стр. 16.

треба препустити главном претресу на коме се решава о самој ствари. У том правцу се углавном оријентише и судска пракса. Из овог произилази да веће не би могло да се упушта у оцену противречних доказа, па према томе ни да донесе одлуку о обустави кад год се ради о противречним доказима. То би практично значило оно што каже Вл. Шошкић да „кривичном већу у таквим ситуацијама не би преостајало ништа друго него да приговоре одбија као неосноване”. Ипак, у пракси има доста обустава. На који начин веће даје разлоге за обуставу, ако се не упушта у оцену противречних доказа? Ма колико били познати ставови виших судова да се веће не може упустити и ценити доказну снагу појединих доказа у предмету (противречних исказа) и на основу такве оцене изводити закључак да нема довољно доказа да је окривљени основано сумњив за дело које је предмет оптужбе, ипак се у пракси нижих судова јављају тенденције оцене противречних доказа.

Илустрације ради навешћу праксу Окружног суда у Н. Саду (за 1969. и 1970. годину):

1969. год.

број приговора	одбијених	обустава	248/1	248/2	248/3
72	57	7	8	—	—

1970. год.

82	70	9	1	1	1

Решавајући по приговору веће овога суда је обуставило поступак седам пута (1969), од чега у четири случаја упуштајући се у оцену противречних доказа⁶⁷, а девет пута (1970), од чега у три случаја упуштајући се у оцену противречних доказа, у две последње одлуке — и у психолошку анализу разних исказа (сведока и вештака).⁶⁸

Овакви примери свакако упућују на закључак да је и судска пракса по овом питању неуједначена, па да би требало тражити јединствена решења, а она се законом не дају. Највећу збрку стварају одредбе чл. 249. ст. 1. тач. 4 — „да нема довољно доказа да је окривљени основано сумњив за дело које је предмет оптужбе” (када се решава о осталим разлозима за обуставу — тач. 1, 2 и 3, онда се по правилу ове околности утврђују непосредно из саме оптужнице и списка, и не представљају неки проблем, а ако је то случај — онда се он углавном везује за тач. 4), чл. 252. — „све одлуке већа Окружног суда донесене

⁶⁷ Кр. 598/66. од 29. I 1969.
Кр. 243/69. од 12. V 1969.
Кр. 320/69. од 30. VI 1969.
Кр. 465/69. од 23. IX 1969.

⁶⁸ Кр. 12/70. од 9. I 1970.
Кр. 356/70. од 25. VI 1970.
Кр. 691/70. од 5. I 1971.

поводом приговора против оптужнице морају бити образложене, али тако да се унапред не утиче на решавање оних питања која ће бити предмет расправљања на главном претресу”, и чл. 253. — „против одлуке већа окружног суда из чл. 249. овог Законика тужилац може изјавити жалбу. Против осталих одлука већа, донесених поводом приговора против оптужнице, није дозвољена жалба”.

Шта значи „нема довољно доказа”?

Како се оцењује „довољност” или „недовољност” доказа?

Да ли може да значи да „нема довољно доказа” околност да нпр. један сведок потврђује основаност сумње, а четворица су управо категорични у супротном. Ако би пошли од тач. 4. да „нема довољно доказа”, онда би предност дали бројнијој групи сведока, и обуставили поступак, занемарујући исказ петог сведока, иако би нормално требало ценити и исказ овог сведока. Или обрнуто, да ли може да значи да „има довољно доказа” околност да нпр. четири сведока потврђују основаност сумње, а пети исказује супротно. Полазећи од тач. 4. не би могли узети да „нема довољно доказа” и обуставити поступак, јер се у питању ради о бројнијој групи сведока, која потврђује основаност сумње односно и једном сведоку који је оповргава. Но, и у овом случају се цени исказ петог сведока, али коме се практично не придаје важност. Прихватање у оба случаја бројније групе сведока, и неприхватање мањег броја, управо чини противречну оцену доказа, а оцену противречних доказа може дати само суд на главном претресу, у контрадикторном поступку.

Др М. Доленц у разматрању овог питања каже: „Законодавац није решио питање да ли се § 208. бр. 4 к.п. (сада 249. ст. 1. тач. 4 — моја напомена) односи на квантитативну или квалитативну меру или на обе. Иако се говори о множини доказа, није искључено да је довољан и само један доказ. Ако се не говори о психолошким доказима, тиме није речено да би их смео узимати у обзир апелациони суд и њихову вредност пресуђивати. Двоје је сигурно: прво, законодавац хоће да се оцени само сумњивост окривљеникова у конкретном случају (а не степен веће или мање сумњивости), и то само у оквиру навода оптужнице (§ 202, ст. 1, бр. 5. и ст. 2. к.п. — сада 241, ст. 1, тач. 5. и 6, моја напомена). Друго, да се узму у обзир сва основна начела на којима се оснива к.п. Из тога излази да апелациони суд мора најпре пресудити да ли су уопште наведени докази, који могу бити основ за сумњивост окривљеника и да ли су ти докази такви да се могу оценити са стајалишта логике и да ли се на основу истих може решити сумњивост или не. Само у последњем случају сме апелациони суд правити закључке и утврдити има ли довољно, односно премало доказа; а ако се ради о

психолошкој оцени уопште наведених доказа, не сме, јер нема непосредности.”⁶⁹

Др П. Марина пак заступа мишљење да „Испитујући основаност оптужнице, веће има право да се упушта не само у питање да ли има довољно доказа или не, тј. у том испитивању не ограничава се једино на броју доказа, на њихов квантитет, већ се упушта и у испитивање да ли ти и такви докази су погодни да створе уверење за основаност сумње против окривљеног, што значи да оцењује и квалитет доказа.”⁷⁰

Ако се прихвати становиште др М. Доленца да „није искључено да је довољан и само један доказ” у оцени питања да „нема довољно доказа”, произилази да би у третираним случајевима само на основу исказа једног сведока могла да се донесе одлука, а да се при том занемаре бројнији искази. А то би опет значило оцену противречних доказа. Оцене не само „квантитета него и квалитета доказа”, о којима говори др П. Марина, претпостављају у оба случаја оцену доказа, а квалитет доказа — сигурно и противречну оцену.

Да ли веће може да оцени сумњивост окривљеника само у оквиру навода оптужнице, и тамо предложених доказа који не прилежу списима? Мислим да не. Случај непосредне оптужнице, о којој је већ било речи, на најбољи начин оповргава један овакав став. Само онда када је сумња, која против окривљеника постоји, поткрепљена конкретним доказима, могло би веће, по мом мишљењу, утврђивати „има ли довољно, односно премало доказа”, па у питању и донети одлуку.

Оцена доказа „са стајалишта логике”, о којој говоре др М. Доленц и др Т. Васиљевић, врло је деликатна. Тако проф. Т. Васиљевић каже: „Суд који одлучује о приговору не упушта се у оцену веродостојности противречних доказа, већ само ограничава своја испитивања на то да ли су докази уопште наведени и да ли на основу логике могу послужити као доказ основане сумње”.⁷¹

У разматрању овог питања поћи ћу од једног простог примера, претпостављајући при том да је у предмету спроведена истрага. Оштећени је нпр. један од сведока чији исказ, за разлику на исказе остала четири сведока, упућује на постојање основане сумње о учињеном кривичном делу. Овај исказ на основу логике ствари може послужити као доказ основане сумње. Но, он у смислу напред цитираног, не би био довољан доказ основане сумње, без обзира што на основу логике може послужити као доказ. У сваком случају, и овде би се искази сведока имали ценити, а они су међусобно противречни. Кома ће веће дати предност, да ли оном који је „логичнији” или оном „бројнијем”, то је опет ствар оцене већа. Преостаје да би веће морало да врши оцену противречних доказа да би оцењивало да

⁶⁹ Др М. Доленц, нав. дело, стр. 194. — Слично мишљење заступа др Т. Васиљевић, Систем крив. процесног права, Бгд., 1964, стр. 438.

⁷⁰ Др П. Марина, нав. дело, књ. II, стр. 39.

⁷¹ Др Т. Васиљевић, Систем крив. процесног права, Бгд., 1964, стр. 438.

ли има или нема довољно доказа о постојању основане сумње, а то значи и да би могло само оценом доказа донети једну од одлука из чл. 249. ст. 1. тач. 1—4. У том случају, приговор против оптужнице би имао своју вредност, и оправдање. Но, такав поступак елиминише усменост, контрадикторност и непосредност поступка, као карактеристике претреса. Због могућности улагања жалбе против ове одлуке (чл. 253), која би могла да коригује учињене неправилности, сматрам да оценом противречних доказа странке (тужилац) не би трпеле штетне последице. Напротив, такав поступак који претпоставља мериторну одлуку, био би од несумњиве користи. С друге стране, како то примећује Вл. Шошкић, „принципи непосредности, контрадикторности и усмености углавном долазе до изражаја на главном претресу пред првостепеним судом, док другостепени суд по правилу одлучује на основу материјала и доказа који се налазе у списима. Исто тако и јавни тужилац и кривично веће у току претходног поступка, кривични поступак обустављају на основу чињеница које се налазе у списима (нпр. чл. 146. ст. 1. тач. 1. и 3. ЗКП и члан 149. ст. 1. ЗКП).”⁷² Према томе, исто онако као што оцењује доказе жалбени суд, могло би и веће — у поступку приговора када се обуставља поступак. Уосталом оно је за то и квалификовано, с обзиром на састав већа (као тројице професионалних судија).

Конечно, да ли се на основу одредбе чл. 252. може закључити да веће обустављајући поступак (чл. 249) може вршити оцену противречних доказа?

Из одредбе чл. 252. произилази ако не изричито, а оно свакако, да се „остала решења по приговору којима се ствар дефинитивно расправља, и поводом којих ствар не излази на главни претрес, образлажу као обично.”⁷³ Већ сама околност да је одлука о обустави поступка мериторна, упућује на закључак да би веће, када налази да нема места оптужби, пошто дело које је предмет оптужбе није кривично дело, или услед тога што нема довољно доказа, у разлозима решења морало дати потпуно образложење, које у себи нормално претпоставља једну комплетну оцену чињеница, па према томе и противречних чињеница.

Да закључим:

1. Ставови теорије не пружају сасвим убедљиве аргументе да веће не би могло да се упушта у оцену вредности противречних доказа и у психолошку анализу разних исказа;
2. Законско решење „да нема довољно доказа” претпоставља оцену доказа, па према томе и противречних доказа;
3. Судска пракса није јединствена.

У односу на питања која су третирана, решења би, по мом мишљењу, била:

⁷² Вл. Шошкић, нав. дело, II, стр. 17.

⁷³ Др Т. Васиљевић, Коментар, стр. 259. — Слично: В. Шошкић, који каже: „Међутим, „све” одлуке по приговору по којима се одлучује да нема места оптужби, морају се нормално образложити”, нав. дело, II, стр. 13.

1. или обуставити поступак, јер нема никаквих доказа,⁷⁴

2. или вршити оцену доказа, ако су они противречни.

У првом случају би садашња тач. 4 (чл. 249. ст. 1) трпела измену, утолико што би уместо речи „довољно” требало ставити реч „никаквих”, тако да би текст гласио: „да нема никаквих доказа да је окривљени основано сумњив за дело које је предмет оптужбе”, или не употребити ни ову реч, већ само изоставити реч „довољно”, тако да би текст гласио: „да нема доказа да је окривљени основано сумњив за дело које је предмет оптужбе.” Таквим решењем би се избегле све дилеме са којима се сада сусрећемо.

У другом случају би се задржао садашњи текст, али би веће могло вршити оцену противречних доказа, с обзиром да законска решења пружају такву могућност. То би уосталом било и у складу са извршеним променама у побољшању процесног положаја окривљеника, у гаранцији његових права да неће бити неосновано извођен пред суд. Ако би се задржала оваква одреба са садашњом садржином, онда се она ни по чему не би разликовала од оне из 1899. године, па према томе ни процесни положај окривљеног, а он је свакако у квалитативном погледу претрпео велике измене.

Дејство одлуке о обустави поступка и примена принципа „beneficium cohaesionis”

Кад веће из ма којег разлога реши да нема места оптужби и обустави поступак, одлука већа има у овом случају карактер одлуке по главној ствари. То значи да се при истом стању ствари због истог кривичног дела не може поново покренути поступак против истог лица. Међутим, таква одлука није сметња за касније настављање односно понављање поступка, ако се отклоне постојеће процесне сметње или се прибаве нови докази (чл. 370. и 371). Против окривљеног који се налази у притвору, укида се притвор (чл. 175. ст. 3), без обзира на жалбу тужиоцима против решења о обустави поступка, док жалба против решења о укидању притвора не задржава извршење решења (чл. 183).

Веће не мора одбити оптужбу у целости, ако се разлози за обуставу односе само на поједине тачке оптужбе. У том случају веће ће решити да се из оптужнице извоје оне тачке оптужнице због којих је одлучено да нема места оптужби. Таква одлука већа прочитаће се на главном претресу, одмах после читања оптужнице.

⁷⁴ Такав став су заузели ВС БиХ, Кж. 992/56, Збирка I/2, одл. 299 („нема уопште доказа”), Одељење ВСС у Приштини, у својој одлуци Кр. 1/64, Билтен судске праксе ВСС бр. 5/65. („обустава — јединствени докази”), и раније бив. Апелациони суд у Загребу у својој одлуци бр. 235/1—1935 („нема никаквих доказа”).

Одлука већа да нема места оптужби и да се поступак обуставља, користи и оним окривљеним који нису приговорили оптужници, ако се разлочи због којих је веће нашло да нема места оптужби односе и на њих (чл. 251). Овај тзв. *beneficium cohaesionis* одговара општем ставу законика према окривљеном.

д) Одбијање приговора као неоснованог

Ако не донесе ниједно од решења из чл. 248. и 249, веће ће одбити приговор као неоснован (чл. 250. ст. 1). Овакву одлуку ће веће донети када нађе да је оптужница основана и да треба да се иде на главни претрес, на коме ће се донети дефинитивна одлука у кривичноправној ствари.⁷⁵

На који ће начин веће утврдити да је оптужница основана?

Ако је у предмету спроведена истрага, онда ће веће оценом доказа моћи утврдити основаност оптужнице. За основаност оптужнице није нужно да има довољно доказа за кривицу, већ је довољно да има доказа да је окривљени основано сумњив да је дело учинио. У оцени питања да ли има довољно доказа да је окривљени основано сумњив за дело које је предмет оптужбе, веће није везано никаквим законским претпоставкама. Једино мерило је основаност сумње, која мора бити поткрепљена конкретним чињеницама. При том није искључено да је довољан и само један доказ, који потврђује основаност такве сумње. У погледу мере сумње потребна је њена основаност коју претпоставља чл. 146. ст. 1, а не степен веће или мање сумњивости, о којој говоре Б. Марковић и др А. Мунда,⁷⁶ иако се једно такво степеновање сумњивости, по природи ствари, не може искључити, поготово ако је вођена истрага.

Другачија је ситуација ако није вођена истрага, а поднета је непосредна оптужница (чл. 149. ст. 1. и 392. ст. 3). Код прве (чл. 149. ст. 1) Законик претпоставља постојање доказа, података и обавештења довољних за подизање оптужнице, а њих има (записник о увиђају, отисци прстију, фотодокументација, докази прибављени на основу чл. 143—145, исправе, документа, писма и сл.), те веће и може да оцени да ли стоји или не стоји основана сумња да је извршено кривично дело које је предмет оптужбе, и да је окривљени извршилац (мишљења сам да се окривљени код ове оптужнице не би могао у приговору позивати

⁷⁵ Др Н. Огорелица, нав. дело, стр. 500, каже да ће оваквој одлуци бити места „кад су се стекле материјалне и процесуалне казнено-правне претпоставке осуђења оптуженог лица”. — Слично: Б. Марковић, нав. дело, стр. 420: „Апелациони суд има на основу стања ствари, које је постојало у тренутку подношења оптужнице, да оцени има ли изгледа да се на главном претресу поступак заврши осудом или не, па ће у првом случају решити да има места стављању под оптужбу, а у другом ће решити да нема места оптужби...”

⁷⁶ Б. Марковић, нав. дело, стр. 420: „Није искључено, дакле, да се истрага отвори са мање доказне сумње...” — Др А. Мунда, нав. дело, стр. 352: „За оптужбу је међутим потребан још већи степен сумње...”

да стање ствари није разјашњено, с обзиром на услове који треба да буду испуњени за подношење ове оптужнице). Код друге (чл. 392. ст. 3) Законик претпоставља постојање кривичне пријаве, чији подаци пружају довољно основа за оптужење (наравно, ова оптужница се може поднети не само на основу података из кривичне пријаве, него и на основу доказа и осталих података прикупљених евентуално претходно спроведеним радњама по чл. 140—145). Но, садржина ових кривичних пријава најчешће не пружа довољно података да би се могло оценити постоји ли основана сумња да је неко одређено лице учинило кривично дело, или се они свде на кратка препричавања изјава грађана, или наводе имена грађана који нешто знају о случају. Такве изјаве и службене белешке органа унутрашњих послова, према напред цитираном Упутству Савезног јавног тужилаштва, „служе само јавном тужиоцу и редовно остају у јавном тужилаштву”, те нису доступне већу. Оно што изузетно може бити учињено доступним већу су записници о увиђају, фотодокументација и скица лица места — код кривичних дела угрожавања јавног саобраћаја, потврде о одузимању предмета, лекарски извештај и сл. код других дела. Ако се на основу ових доказа и података може оцењивати постојање одн. и непостојање основане сумње, па тиме и утврђивати основаност оптужнице, онда се, у одсуству ових доказа и података, не виде извори основане сумње. На основу чега ће онда веће закључити да постоји основана сумња, и да ли сама оптужница може бити извор ове сумње?

У одговору на ово питање судска пракса је следила већ цитирано мишљење др М. Доленца (стр. 35. и 36. овог рада) да се „сумњивост окривљеникова оцењује само у оквиру навода оптужнице”.⁷⁷

Напред сам изразио своју несагласност са оваквим ставом. Оцена сумњивости окривљеника само у оквиру навода оптужнице, без доказа који је потврђују, значи прихватање оптужнице у сваком случају, и одбијање приговора, а то свакако није сврха приговорног поступка. Није, наравно, довољно просто навођење доказа, ако се они не презентирају, и ако нису доступни већу на оцену.

Стога су, у случају када садржина кривичне пријаве не пружа довољно података да би се могла оценити основаност

⁷⁷ Тако ВСХ у својој одлуци Кж. 379/54. каже: „Треба имати у виду да се оправдана сумњивост оцењује само у оквиру оптужнице (чл. 249. ст. 1. т. 5. и 6. ЗКП), а да је у погледу мјере те сумњивости довољно да је доказана основаност сумње како ју претпоставља чл. 156. ст. 1. ЗКП. С друге стране, опет, питање да ли има довољно доказа за основаност сумње мора се оцењивати у складу са свим основним начелима на којима се оснива ЗКП. Из тога произилази да вијеће испитујући приговор против оптужнице мора најприје просудити да ли су уопће наведени докази који могу бити основ за сумњивост окривљених, затим да ли су ти докази такви да се могу оцијенити са гледишта логике и да ли се на темељу истих може ријешити сумњивост или не...” (Преглед основне литературе и јудикатуре уз КЗ и ЗКП, Згб., 1957).

оптужнице, или су пак ови подаци наведени у образложењу оптужнице, а нису презентирани суду, могућа следећа решења:

1) или обуставити кривични поступак, јер нема довољно доказа да је окривљени основано сумњив за дело које је предмет оптужбе (чл. 249. ст. 1. тач. 4),

2) или вратити оптужницу тужиоцу ради потребе бољег разјашњења стања ствари (чл. 248. ст. 2),

3) или затражити од тужиоца да прикључи спису потребне податке.

Прихватање решења под 1) довело би до масовног одбијања оптужби и обустава, што свакако није сврха поступка (чл. 1).

Решење под 2) прихвата судска пракса.⁷⁸

Прихватање решења под 3) можда би било и корисно, иако је питање да ли је тужилац у обавези да прикључи спису потребне податке.

Мишљења сам да прихватање решења под 1) не долази у обзир, да је решење под 3) целисходно, а под 2) најлогичније, јер највише и значи у заштити личности грађана.

Што се тиче оцене доказа са стајалишта логике и решења сумњивости, мислим да ако је ово питање било спорно код доношења одлуке о обустави (с обзиром на оцену противречних доказа, и психолошку анализу разних исказа), да овде има свог оправдања. Докази се не мере него цене, довољан је и само један доказ, а он то може бити и са стајалишта логике, да се створи основана сумња и одбије приговор.

У решењу којим се одбија приговор као неоснован, веће ће одлучити и о предлозима странака за спајање или раздвајање предмета (чл. 250. ст. 2), који се могу поставити како у оптужници, тако и у приговору против оптужнице.⁷⁹ Спајање или раздвајање по предлозима ван ових аката и по службеној дужности може спровести веће које ствар суди, не веће које решава по приговору.⁸⁰

С тим у вези интересантно је напоменути да је међу старијим теоретичарима заступано мишљење да ће веће код овакве одлуке (одбијања приговора као неоснованог) уједно одлучити и о свим предлозима који су стављени у оптужници или у приговору окривљеног, а који се односе на спајање или раздвајање више оптужба, као и на то које сведоке или вештаке треба позвати на главни претрес, али да не може решавати о оним предлозима који се односе на друге доказе сем сведока и вештака, нити може по службеној дужности наређивати да се прикупљају докази, на које се не позива ниједна странка.⁸¹

⁷⁸ Уобичајено поступање свих судова са подручја АПВ.

⁷⁹ Предлози тужиоца за спајање или раздвајање предмета, бар у пракси Општинског суда у Н. Саду нису реткост, док се слични предлози окривљеног по приговорима не појављују.

⁸⁰ Др Т. Васиљевић, Систем крив. проц. права, Бгд., 1964, стр. 438.

⁸¹ Др Н. Огорелица, нав. дело, стр. 500, др М. Чубински, нав. дело, 379, др Б. Марковић, нав. дело, стр. 421.

Ако су оваква мишљења имала свог оправдања кроз одредбу § 205. ал. 2, односно 209 ал. 2 Законика о кривичном судском поступку из 1929. године, она данас, због нешто измењеног законодавног решења, не би могла доћи до изражаја. Пре свега у односу на одлуку које би сведоке или вештаке требало позвати на главни претрес, јер веће уопште није овлашћено да решава о доказном поступку и о умесности доказа предложених у оптужници или у приговору против оптужнице, с обзиром да такву могућност нови законик не предвиђа, нити за њом има потребе.⁸² Судска пракса редовно бележи случајеве упућивања окривљеног да докаже понови на главном претресу. Није сметња, наравно, да председник већа у току припрема за главни претрес, на претрес позове сведоке и вештаке предложене у приговору против оптужнице, ако оцени да је њихово саслушање потребно. Ако ови сведоци или вештаци не би били позвани, може се ставити предлог за њихово саслушање и на главном претресу, о којем одлучује судеће веће.

Образложење одлука по приговору

Све одлуке које доноси веће по приговору морају да буду образложене, али тако да се унапред не утиче на решавање оних питања која ће бити предмет расправљања на главном претресу (чл. 252).

Из овог произилази да све одлуке већа поводом приговора против оптужнице морају да буду образложене, а ако се ради о одбијању приговора као неоснованог, образложење мора да буде такво да се њиме не прејудицира одлука надлежног суда у главној ствари. Законик не каже како треба образложити одлуке, већ само како треба образложити ону одлуку којом се одбија приговор као неоснован (да се њоме „унапред не утиче на решавање оних питања која ће бити предмет расправљања на главном претресу“). Одлука већа о обустави поступка је мериторна (све друге су привремене), па је ван сваке сумње да би ову одлуку требало образложити као обично.⁸³ Њоме се нема шта прејудицирати надлежном суду, јер се предмет и не расправља пред надлежним судом првог степена. Напротив, ако веће одбије приговор као неоснован, из разлога решења има се видети само то да стоји основана сумња да је окривљени учинио кривично дело које је предмет оптужбе па да је оптужба основана. Значи да се не сме упуштати у мериторно утврђи-

⁸² Да не би својом одлуком прејудицирало одлуку надлежног суда у главној ствари било би врло ризично када би веће било овлашћено да решава о доказном поступку и о умесности предложених доказа.

⁸³ Др Т. Васиљевић, Коментар, стр. 259: „Остала решења по приговору којима се ствар дефинитивно расправља, и поводом којих ствар не излази на главни претрес, образлажу се као обично. Обавеза образложења које неће прејудицирати ствар, не значи ослобођење од образложења“. — Влајко Шошкић, нав. дело, II, стр. 13—14, употребљава изразе „нормално образложење“, који у суштини не значе другу садржину.

вање ни постојање кривичног дела ни кривичне одговорности окривљеникове.⁸⁴ Одбијањем приговора као неоснованог, одлука судећег суда није прејудиицирана. Отуд на главном претресу упркос одбаченом приговору може се изрећи ослобађајућа пресуда, или пресуда којом се оптужба одбија.⁸⁵

Однос чланова 249. и 252.

Када говори о образложењу одлука већа, Влајко Шошкић разматра и питање односа чл. 249. и 252, између осталог каже: „Ако се прихвати, да се речи: „Све одлуке већа окружног суда” из чл. 261. ЗКП (сада 252 — моја напомена) односе и на одлуке по којој је решено да нема места оптужби на основу чл. 258. ЗКП (сада 249 — моја напомена) онда постоји колизија између чл. 258. и 261. ЗКП. Ако се пак прихвати да се речи: „Све одлуке већа окружног суда” из чл. 261. ЗКП односе само на одлуку којом је приговор одбијен и по којој се предмет упућује на главни претрес, онда нема колизије између чл. 258. и 261. ЗКП”⁸⁶

Одредба чл. 252. може се двојако тумачити: да се односи на све одлуке већа, или само на одлуку којом је одбијен приговор. Ако се односи на све одлуке већа онда би у том случају постојала колизија између чл. 252. и 249. Ако се пак односи само на одлуку којом је одбијен приговор, онда не би било колизије.

Међутим, одредба овог члана очито претпоставља неједнако образложење одлука, конкретно одлуке о одбијању приговора као неоснованог и осталих одлука већа по приговору. Једнако образложење одлука (нпр. одлука о обустави поступка — чл. 249. ст. 1. тачка 1. и 4, и одбијања приговора као неоснованог — чл. 250. ст. 1) могло би опет бити комплетно или некомплетно. У првом случају би се код одлуке о одбијању приговора — могле прејудиицирати ствари. У другом случају би се образложења одлука својом сумарношћу (не наравно, садржином) поистоветили: код обуставе — „дело које је предмет оптужбе није кривично дело”, „нема довољно доказа да је окривљени основано сумњив за дело које је предмет оптужбе”; код одбијања приговора — „стоји основана сумња да је окривљени учинио кривично дело”.

Прихватање мишљења да одредба чл. 252. претпоставља неједнако образложење одлука, не чини однос чл. 249. и 252. колизионим. Обрнуто, ако би одредба чл. 252. претпостављала једнако образложење свих одлука, што је апсолутно неприхватљиво, онда би однос чл. 249. и 252. био колизионим однос.

⁸⁴ Др Б. Марковић, нав. дело, стр. 421. — Слично: Т. Васиљевић, Коментар, стр. 258—259. — Решење Окружног суда у Н. Саду Кр. 222/61. од 16. VI 1971. године: „Психичко стање окривљеног при вршењу дела као и побуде из којих је дело извршено не могу бити разлог за неоснованост оптужнице, већ те околности ће ценити суд на главном претресу.”

⁸⁵ Др Т. Васиљевић, Систем крив. процесног права, Бгд., 1964, стр. 438.

⁸⁶ В. Шошкић, нав. дело, II, стр. 14.

ЧУРУГ. АДА: Ада, Мол. АЛИБУНАР: Алибунар. АПАТИН: Апатин. БАЧКА ПАЛАНКА: Бачка Паланка, Бач. БАЧКА ТОПОЛА: Бачка Топола, Фекетић. БЕЧЕЈ: Бечеј, Бачко Петрово Село. ИНБИЈА: Инђија. КИКИНДА: Кикинда, Остојићево, Нови Кнежевац. КОВАЧИЦА: Ковачица, Дебелача. КОВИН: Ковин. ПАНЧЕВО: Панчево, Банатско Ново Село, Опово. РУМА: Рума, Ириг, Пећинци. СЕНТА: Сента, Кањижа, Хоргош. СТАРА ПАЗОВА: Стара Пазова. СОМБОР: Сомбор, Бездан, Кула, Оџаци. СРЕМСКА МИТРОВИЦА: Сремска Митровица, Шид. СУБОТИЦА: Суботица, Бајмок, Чантавир. ВРБАС: Врбас, Србобран. ВРШАЦ: Вршац, Уљма, Бела Црква, Пландиште. ЗРЕЊАНИН: Зрењанин, Нова Црња, Нови Бечеј, Сечањ.

Конференција је утврдила следеће критерије за избор у органе Коморе и донела препоруку: 1) Приликом предлагања за органе Коморе треба водити рачуна о угледу кандидата као правника и адвоката, те његовом моралном лику. 2) У органе Коморе, а нарочито на руководеће функције, треба предлагати адвокате који су својим досадашњим радом у адвокатури показали да имају искуство и интерес за рад у професионалним организацијама адвоката и да уживају већи друштвени углед. 3) Не треба предлагати за органе Коморе адвокате који су били кривично или дисциплински осуђивани. 4) Треба водити рачуна о томе да припадници народности буду сразмерно представљени у органима Коморе. 5) Приликом састављања кандидатске листе треба водити рачуна и о томе да адвокати и територијално буду равномерно заступљени у органима Коморе. 6) Приликом предлагања за било ког члана у органе Коморе треба водити рачуна о принципу да се нико не предлаже за исту функцију више од два пута узастопно, водећи рачуна о потребном континуитету у раду органа Коморе.

Конференција је именовала изборну комисију за предстојеће изборе органа Коморе чији су чланови: Иван Будишин, Бранислава Ботић-Ракић и Зоран Вучевић, адвокати из Новог Сада, а за њихове заменике: Борђе Вебер, Хелена Узелац, Миодраг Парлаћ, адвокати из Новог Сада.

М. Б.

ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ

Игра на срећу неће представљати кривично дело коцкања из чл. 305. ст. 1. и ст. 2. КЗ, ако је циљ играча да се забаве, а не да постигну неку значајнију добит и ако већи добици и губици објективно нису могући. (Пресуда Врховног суда Војводине бр. Кз. 4/72. од 18. јула 1972. год.).

Првостепеном пресудом оптужени је проглашен кривим и осуђен

због крив. дела из чл. 305. ст. 2. КЗ, извршеног на тај начин што је у својој угоститељској радњи држао апарат за коцку на електрични погон, на коме су се гости коцкали убацивањем једног динара, са изгледом на највећи добитак од 10 динара, те тако присвојило сав приход апарата од 4.170 дин.

Поводом жалбе оптуженог другостепени суд је преиначио првосте-

пену пресуду и, на основу чл. 357. ст. 1. у вези са чл. 335. тач. 4. ЗКП, ослободио га оптужбе. Овај суд стао је на становиште да у радњама оптуженог нема елемената крив. дела коцкања, јер се ради о апаратима за разоноду, већ да стоји само прекршај у смислу чл. 2. Закона о прек. против јавног реда и мира (СРС) и чл. 14. Закона о прек. јавног реда и мира (АПВ).

Против пресуде II-ст. суда јавни тужилац САПВ подигао је захтев за заштиту законитости истичући да је оптужени, стављањем на располагање аутомата мамио друге на коцку у виду заната и, истовремено, стављањем на располагање просторија, омогућио другима коцкање, остваривши на тај начин знатну имовинску корист.

Врховни суд Војводине одбио је захтев тужиоца.

Кривични законик у чл. 305. не даје појам коцке, нити одређује њене елементе, а исто тако појам коцке није одређен ни неким другим правним прописима. Стога је, по становишту Врховног суда, у сваком случају посебно, с обзиром на све околности, утврђивати да ли је нека игра на срећу и коцка у кривично-правном смислу. Познато је и опште прихваћено да се неке игре картама, иако се играју у новац, сматрају друштвеним разонодама и играју се јавно, док се неке друге сматрају хазардним и играју се прикривено. Шта више, једна иста игра се сматра разонодом, ако се игра у ситне новце, а коцком ако су могући велики добици и губици. Према томе, указује Врховни суд, правилно је узети да игре на срећу не представљају увек коцку, већ да се до извесних граница могу сматрати разонодом, а то је случај онда када је циљ играча да се забаве, а не да постигну неку значајнију добит и када већ добици или губици објективно нису могући. Пошто аутоматски апарат карактеришу ситни улози и мале добити, игра њиме, по правилу се креће у границама разоноде, те не улази у обележја крив. дела коцкања.

Оптуженог који се увредљиво изразио о другоме, под условима предвиђеним у чл. 173. ст. 1. КЗ, треба ослободити од оптужбе, а не само од казне, јер пропис чл. 173. ст. 1.

предвиђа услове који искључују противправност, а не кажњивост. (Пресуда Врховног суда Војводине бр. Кз. 13/72. од 30. маја 1972. год.).

Првостепеном пресудом оптужени је проглашен кривим због крив. дела увреде из чл. 170. ст. 1. КЗ, због тога што је на седници Радничког савета свог предузећа, приликом дискусије о избору директора једне радне јединице, за приватног тужиоца, као кандидата за директора, износио да је овај мењао систематизацију радних места да би запослио своју супругу, да је минирао састанке органа управљања, синдикалне организације и све састанке, да је штетио и подржавао људе који су дошли у сукоб са законом, да ће расчистити са огранком СК и др. На основу чл. 173. ст. 1. КЗ првостепени суд је оптуженог ослободио од казне.

Жалбу оптуженог одбио је другостепени суд, налазећи да I-ст. пресудом није учињена повреда кривичног закона.

Против ове пресуде уложио је захтев за заштиту законитости јавни тужилац САПВ истичући повреду крив. закона из чл. 335. ст. 1. ЗКП и чл. 170. ст. 1. и чл. 173. ст. 1. КЗ. Јавни тужилац сматра да се оптужени увредљиво изразио о прив. тужиоцу под условима из чл. 173. ст. 1. КЗ (при заштити оправданих интереса предузећа, као члан РС и СК, а без намере омаловажавања), те да га је зато требало ослободити од оптужбе, јер услови из чл. 173. ст. 1. КЗ не искључују само кажњивост, већ противправност. Када се ради о основу искључења кажњивости Кривични законик се служи изразом „ослобађа се од казне“, а када се ради о искључењу противправности и то општем услову искључења, служи се изразом „није кривично дело“, док се, у случају постојања посебног услова искључења противправности, КЗ служи изразом „неће се казнити“.

Врховни суд Војводине уважио је захтев тужиоца, те је обе ниже степене пресуде преиначио и оптуженог, на основу чл. 321. тач. 1. ЗКП ослободио од оптужбе. Према становишту Врховног суда, ко се увредљиво изразио о другоме, под условима предвиђеним у чл. 173. ст. 1. КЗ „неће се казнити“, што треба схватити да ће бити ослобођен од оптужбе, јер поменути законски про-

пис предвиђа услове који искључују противправност, а не само кажњивост.

Постоји повреда одредбе чл. 339. ЗКП, као права на одбрану, када суд жалбу јавног тужиоца достави на одговор браниоцу туженог, а не оптуженом лично. (Пресуда Врховног суда Војводине бр. Кз. 16/72 од 12. јуна 1972. год).

Против осуђујуће првостепене пресуде жалбе су уложили и јавни тужилац и оптужени. Примерак жалбе јавног тужиоца достављен је на одговор браниоцима оптужених, а не оптуженима лично, након чега су списи достављени другостепеном суду, који је преиначио првостепену пресуду на штету оптужених.

Захтев за заштиту законитости јавног тужиоца САПВ уважио је Врховни суд Војводине тако што је другостепену пресуду укинуо и предмет вратио првостепеном суду на поступак по чл. 339. ЗКП.

По чл. 339. ЗКП првостепени суд је дужан да примерак жалбе достави противној странци, која може у року од 8 дана дати одговор на жалбу. После тога I-ст. суд жалбу и одговор на жалбу са списима доставља другостепеном суду. По чл. 136. ЗКП странком се сматрају тужилац и окривљени. Бранилац у кривичном поступку није странка. Стога је I-ст. суд повредио одредбе чл. 339. ЗКП када је жалбу јавног тужиоца доставио на одговор браниоцима оптужених, а не оптуженима лично, а другостепени суд је учинио исту повреду закона када је одлучио о жалбама, а није претходно вратио списе првостепеном суду на поступак по чл. 339. ЗКП. Повредом одредабе чл. 339. ЗКП повређено је и право окривљених на одбрану, а то је могло бити од утицаја на законито и правилно доношење пресуде, па предлежи и битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 334. ст. 2. ЗКП.

С. Б.

БИЛАНС

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У САПВ У НОВОМ САДУ НА ДАН 31. децембра 1971. г.

I. РАЧУН ИМОВИНЕ — БИЛАНС

АКТИВА

Конто	Назив конта	Износ
001	Некретнина—пословне просторије	19.367,33
003	Инвентар	40.549,65
361	Ситан инвентар	5.192,46
367	Библиотека	47.813,35
110	Благајна	609,65
100	Народна банка—жирос рачун	181.829,66
105	Народна банка—стамбени фонд	5.002,65
125	Адвокати	46.854,17
126	Адвокати у пензији, чланови Фонда посм.	12.413,50
—	Дужници	38.615,01
313	Канцеларијски материјал	851,85
УКУПНА АКТИВА		399.099,28

ПАСИВА

120	Страни претплатници на „Гласник“	1.110,—
010	Исправка вредности инвентара	12.633,87
900	Имовина	53.078,02
901	Отпис неутериве чланарине	9.000,—
902	Покриће мањкова	7.987,20
903	Усавршавање материјалне базе Коморе	37.252,48
904	Ванредне помоћи	8.000,—
940	Фонд посмртнине	13.939,71
941	Стамбени фонд	14.802,65
7500	Обрачуната а ненаплаћена чланарина	45.703,—
7892	Обрачуната а ненаплаћена казна	1.039,—
—	Веровници	73.004,69
905	Средства за покриће расхода у 1972. г.	38.200,—
890	Нераспоређена средства	83.348,66

УКУПНА ПАСИВА 399.099,28

Руководилац рачуноводства — Благајник — Председник
Игњат Гавриловић *Иван Будишин* *Др Јосиф Варади*

II. РАЧУН ДОБИТКА И ГУБИТКА

ПРИМАЊА

Конто	Назив конта	Претколона	Гл. колона
7500	Наплаћена чланарина		337.216,50
7501	Наплаћена претплата на „Гласник“		17.694,—
7502	Наплаћен 1% ком. доп. из ранијих година		85.855,75
7893	Наплаћено од огласа у „Гласнику“		785,—
7894	Наплаћено од станарине		720,—
7899	Наплаћена разна примања		19.526,26

УКУПНА ПРИМАЊА: 461.797,51

ИЗДАВАЊА

	Укупни трошкови		264.322,15
460	Лични доходак радника	77.400,—	
463	Хонорар функционера	6.000,—	
641	Доприноси на горња лична примања	42.590,20	
414	Фонд за оправку зграда	540,—	

40	Огрев, осветљење, вода, смеће	3.208,75	
412	Поштанско-телеф. тр. и трш. плат. пром.	9.894,40	
408	Канцеларијски материјал и часопис	4.699,50	
451	Чланарина Савезу	45.170,—	
430	Дневнице и путни трошкови	38.560,20	
425	Осигурање	498,30	
415	Одржавање годишње скупштине	2.364,70	
426	Оправка инвентара	12.687,75	
429	Помоћ удовама бивших адвоката	6.300,—	
—	Остали издаци	14.408,35	

Трошкови уређења „Гласника“ 66.327,10

435	Ауторски хонорар	18.664,—	
4298	Штампање „Гласника“ и експедиција	47.663,10	
890	Вишак на примањима	131.148,26	131.148,26

УКУПНА ИЗДАВАЊА: 461.797,51

Руководилац рачуноводства	Благајник	Председник
<i>Игњат Гавриловић</i>	<i>Иван Будишин</i>	<i>Др Јосиф Варади</i>

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

На седници Управног одбора Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду, одржаној 2. септембра 1972. године у Новом Саду, донета су следећа решења:

1) Узет је на знање извештај председника, секретара и благајника о раду Коморе.

2) Управни одбор донео је одлуку о сазиву редовне годишње скупштине Адвокатске коморе Војводине за дан 28. октобар 1972. године са почетком у 8,30 часова.

3) Решењем бр. 232/1972. уписан је у именик адвоката Радослав Митровић са седиштем адвокатске канцеларије у Бачу, Змај Јовина бр. 1, а са даном 2. септембар 1972. године.

4) Решењем бр. 262/72. уписан је у именик адвоката Павле Стиглеитнер са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Трг незнаног јунака бр. 2/IV, са даном 2. септембар 1972. године.

5) Решењем бр. 268/1972. уписан је у именик адвоката Драгољуб Попов са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Ул. Скојевска бр. 12, а са даном 2. септембар 1972. године.

6) Решењем бр. 276/1972. уписан је у именик адвоката Славко Арчон са седиштем адвокатске канцеларије у Сомбору, Ул. Степе Степановића бр. 11, а са даном 2. септембар 1972. године.

7) Решењем бр. 279/1972. уписан је у именик адвоката Милош Каракашевић са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Ул. Стражиловска бр. 17/I, а са даном 2. септембар 1972. године.

8) Решењем бр. 282/1972. уписан је у именик адвоката Илија Бркић са седиштем адвокатске канцеларије у Бачкој Паланци, Ул. Жарка Зрењанина бр. 15, са даном 2. септембар 1972. године.

9) Решењем бр. 281/1972. уписан је у именик адвокатских приправника Седер Стјепан са адвокатско-приправничком вежбом код Лазара Хаџића, адвоката у Новом Саду, а са даном 2. септембар 1972. године.

10) Решењем бр. 264/1972. Ненад Јовановић, адвокат у Новом Саду, разрешен је дужности преузиматеља адвокатске канцеларије пок. др Јефте Новића, адвоката из Н. Сада, а за преузиматеља је одређена Новић-Чуљак Љубица, адвокат у Новом Саду.

11) Решењем бр. 261/1972. узето је на знање да је Буковић Андраш прекинуо адвокатско-приправничку вежбу код Милана Маркићевића, адвоката у Бечеју, са даном 1. август 1972. године, због одслужења редовног војног рока.

12) Решењем бр. 266/1972. узето је на знање да је Александар Мумин прекинуо адвокатско-приправничку вежбу код Томислава Милића, адвоката у Новом Саду, са даном 16. август 1972. године, због одслужења редовног војног рока.

13) Донето је решење под бр. 252/1972. о исплати посмртнине иза покојног др Косте Поповића, адвоката у пензији из Сомбора, који је преминуо 7. јула 1972. године.

14) Донето је решење под бр. 273/1972. о исплати посмртнине иза пок. др Мирослава Павловића, адвоката у Новом Саду, који је преминуо 21. VIII 1972. године.

15) Решењем бр. 243/1972. брисан је из именика адвоката Благоје Ердељан, адвокат из Зрењанина, са даном 1. јули 1972. године, због заснивања радног односа. За преузиматеља одређен је Мирко Несторов, адвокат у Зрењанину.

16) Решењем бр. 255/1972. брисан је из именика адвоката Драгутин Влаховић, адвокат у Старој Пазови, са даном 15. јули 1972. године, јер је преселио седиште своје адвокатске канцеларије у Кутину.

17) Решењем бр. 265/1972. брисан је из именика адвоката Милија Јанковић, адвокат у Новој Пазови, са даном 1. август 1972. године, јер је преселио седиште своје адвокатске канцеларије у Земун.

18) Решењем бр. 274/1972. брисан је из именика адвоката др Мирослав Павловић, адвокат у Новом Саду, са даном 21. VIII 1972. године, услед смрти; за преузиматеља одређен је Велибор Лукић, адвокат у Новом Саду.

19) Решењем бр. 275/1972. брисан је из именика адвоката Милош Каракашевић, адвокат у Новом Саду, са даном 31. август 1972. године, због пензионисања. За преузиматеља одређена је Видосава Миливојевић, адвокат у Новом Саду.

20) Решењем бр. 256/1972. узето је на знање да је Драгиша М. Ралевић, адвокат у Ковачици, са даном 1. август 1972. године преселио седиште своје адвокатске канцеларије у Панчево у Ул. др Касапиновића бр. 12.

21) Решењем бр. 278/1972. разрешен је дужности преузиматеља адвокатске канцеларије пок. др Мирослава Павловића, др Велибор Лукић, адвокат у Новом Саду, а за преузиматеља је одређен Вукадин Поповић, адвокат у Новом Саду.

22) Решењем бр. 254/1972. узето је на знање да је Мирјана Хуњади, адвокатски приправник из Новог Сада, дана 14. јуна 1972. године прекинула адвокатско-приправничку вежбу код Ковачев Миодрага, адвоката у Новом Саду, и да је адвокатско-приправничку вежбу наставила са даном 15. јуни 1972. године код Аћимовић Душана, адвоката у Новом Саду.

*Управни одбор Адвокатске коморе
Војводине*

Уређивачки савет:

Др Никола Воргић, декан Правног факултета у Новом Саду, др Бранко Петрић, судија Врховног суда Војводине, Јерко Курбатвински, судија Вишег привредног суда у Новом Саду, Милош Бакић, секретар Покрајинског извршног већа у Новом Саду, др Густав Керпел, адвокат из Вршца, др Стојан Михајловић, адвокат у Зрењанину, Ружа Дулић, адвокат у Суботици, Иштван Коша, адв. припр. Нови Сад и Милорад Ботић, одговорни уредник.

Уређивачки одбор:

Милорад Ботић, одговорни уредник, Славко Мишић, Оливер Новковић, Золтан Корхеџ и Слободан Бељански, чланови Одбора.

Гласник издаје и власник је Адвокатска комора Војводине, 21000 Нови Сад, Змај Јовина 20. Годишња претплата 60 д., за иностранство двоструки износ. Цена једног броја 5 д. Тек рн. 657-8-419. Штампарија „БУДУЋНОСТ“, Нови Сад, Шумадијска бр. 12.

